

Justitiekommitténs betänkande 2023/24:JuU18

Våldsbrott och brottsoffer

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om våldsbrott och brottsoffer, bl.a. med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete.

I betänkandet finns 22 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

110 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Våld i nära relationer	9
Bedrägerier mot äldre	23
Hedersrelaterat våld och förtryck	26
Kontaktförbud	37
Stärkt skydd till brottsoffer	43
Unga brottsoffer	52
Registerkontroll	57
Motioner som bereds förenklad	61
Reservationer	62
1. Projekt Igor, punkt 1 (S)	62
2. Förövaren ska flytta vid våld i hemmet, punkt 2 (C)	62
3. Förundersökningar, punkt 3 (V)	63
4. Ekonomiskt våld, punkt 4 (MP)	63
5. Digitalt våld som en del av våldsmönstret, punkt 5 (S)	64
6. Digital säkerhet för våldsutsatta kvinnor, punkt 6 (S)	65
7. Bedrägerier mot äldre, punkt 7 (C)	66
8. Traumabehandling, punkt 16 (MP)	66
9. Utfärdande av kontaktförbud, punkt 17 (S)	67
10. Utfärdande av kontaktförbud, punkt 17 (C)	68
11. Geografiskt område, punkt 18 (MP)	69
12. Förbättrad samverkan, punkt 19 (S)	70
13. Åtgärder mot hatbrott, punkt 20 (V)	70
14. Stärka Brottsoffermyndigheten som kunskapscentrum, punkt 21 (MP)	71
15. Polismyndighetens förmedling av uppgifter om brottsutsatta, punkt 23 (MP)	71
16. Brottsofferlag, punkt 24 (S, MP)	72
17. Stärkt skydd till brottsoffer, punkt 25 (S)	73
18. Stärkt skydd till brottsoffer, punkt 25 (C)	73
19. Stärkt skydd till sexualbrottsoffer, punkt 26 (MP)	74
20. Barnahus, punkt 27 (V)	74
21. Spridning av barnpornografi, punkt 29 (C)	75
22. Registerutdrag, punkt 31 (C)	76
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	77
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	77
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	88

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Våld i nära relationer

1. Projekt Igor

Riksdagen avslår motion

2023/24:2640 av Ardalán Shekarabi m.fl. (S) yrkande 66.

Reservation 1 (S)

2. Förövaren ska flytta vid våld i hemmet

Riksdagen avslår motion

2023/24:2484 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 42.

Reservation 2 (C)

3. Förundersökningar

Riksdagen avslår motion

2023/24:994 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 3 (V)

4. Ekonomiskt våld

Riksdagen avslår motion

2023/24:685 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 4 (MP)

5. Digitalt våld som en del av våldsmönstret

Riksdagen avslår motion

2023/24:2377 av Inga-Lill Sjöblom m.fl. (S).

Reservation 5 (S)

6. Digital säkerhet för våldsutsatta kvinnor

Riksdagen avslår motion

2023/24:2375 av Inga-Lill Sjöblom m.fl. (S).

Reservation 6 (S)

Bedrägerier mot äldre

7. Bedrägerier mot äldre

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1224 av Martina Johansson (C) och

2023/24:2460 av Catarina Deremar (C).

Reservation 7 (C)

Hedersrelaterat våld och förtryck

- 8. Skärpta straff för hedersrelaterat våld**
Riksdagen avslår motion
2023/24:884 av Markus Wiechel (SD) yrkande 5.
- 9. Preskriptionstid för hedersrelaterade brott**
Riksdagen avslår motion
2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 15.
- 10. Bevissäkring**
Riksdagen avslår motion
2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 5.
- 11. Utredning av hedersrelaterade brott**
Riksdagen avslår motion
2023/24:884 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4.
- 12. Begränsningar av flickors val av klädsel**
Riksdagen avslår motion
2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 9.
- 13. Moralpoliser m.m.**
Riksdagen avslår motion
2023/24:2413 av Mauricio Rojas m.fl. (L) yrkande 18.
- 14. Könsstympning**
Riksdagen avslår motion
2023/24:884 av Markus Wiechel (SD) yrkande 7.
- 15. Bidrag till extrema religiösa förbund och skolor**
Riksdagen avslår motion
2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 10.
- 16. Traumabehandling**
Riksdagen avslår motion
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 82.

Reservation 8 (MP)

Kontaktförbud

- 17. Utfärdande av kontaktförbud**
Riksdagen avslår motionerna
2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 13,
2023/24:2588 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 2 och
2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 71.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (C)

18. Geografiskt område

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 114 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 71.

Reservation 11 (MP)

19. Förbättrad samverkan

Riksdagen avslår motion

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 58.

Reservation 12 (S)

Stärkt skydd till brottsoffer

20. Åtgärder mot hatbrott

Riksdagen avslår motion

2023/24:18 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 13 (V)

21. Stärka Brottsoffermyndigheten som kunskapscentrum

Riksdagen avslår motion

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 145.

Reservation 14 (MP)

22. Utvärderingsinstitut för trygghet

Riksdagen avslår motion

2023/24:1135 av Oliver Rosengren (M).

23. Polismyndighetens förmedling av uppgifter om brottsutsatta

Riksdagen avslår motion

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 150.

Reservation 15 (MP)

24. Brottsofferlag

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 78 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 139.

Reservation 16 (S, MP)

25. Stärkt skydd till brottsoffer

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1628 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 18,

2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 9 och

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 77.

Reservation 17 (S)

Reservation 18 (C)

26. Stärkt skydd till sexualbrottsoffer

Riksdagen avslår motion

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 83.

Reservation 19 (MP)

Unga brottsoffer

27. Barnahus

Riksdagen avslår motion

2023/24:994 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 20 (V)

28. Skydd för barn mot kriminella gäng

Riksdagen avslår motion

2023/24:1278 av Noria Manouchi (M) yrkande 1.

29. Spridning av barnpornografi

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:591 av Johanna Rantsi (M) och

2023/24:2590 av Helena Vilhelmsson (C) yrkande 1.

Reservation 21 (C)

Registerkontroll

30. Register över återfallsförbrytare i sexualbrott

Riksdagen avslår motion

2023/24:1142 av Boriana Åberg (M) yrkande 2.

31. Registerutdrag

Riksdagen avslår motion

2023/24:1737 av Christofer Bergenblock och Anne-Li Sjölund (båda C).

Reservation 22 (C)

Motioner som bereds förenklat

32. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 11 april 2024

På justitieutskottets vägnar

Richard Jomshof

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Richard Jomshof (SD), Ardalan Shekarabi (S), Louise Meijer (M), Adam Martinen (SD), Petter Löberg (S), Mikael Damsgaard (M), Anna Wallentheim (S), Katja Nyberg (SD), Charlotte Nordström (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Pontus Andersson Garpvall (SD), Rasmus Ling (MP), Martin Melin (L) och Sanna Backeskog (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 110 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24. Yrkandena rör bl.a. frågor om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, stärkt skydd till brottsoffer och registerkontroll. Yrkandena finns i bilaga 1. Av dessa behandlas ca 70 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. Dessa yrkanden finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Våld i nära relationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. projekt Igor, att förövaren ska flytta från hemmet, förundersökningar och ekonomiskt våld.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C), 3 (V), 4 (MP), 5 (S) och 6 (S).

Motionerna

Projekt Igor

I kommittémotion 2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 66 anförs att arbetssättet som t.ex. används i polisens projekt Igor bör implementeras i hela landet.

Förövaren ska flytta vid våld i hemmet

I kommittémotion 2023/24:2484 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 42 föreslås att det ska vara förövaren som ska flytta när våld skett i hemmet.

Förundersökningar

I partimotion 2023/24:994 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3 anförs att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att göra en bred översyn av hur polis och åklagare bedriver förundersökningar i ärenden om mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och sexualbrott liksom när barn bevittnat våld, i syfte att sprida goda exempel, kommentera eventuella brister och föreslå förbättringar.

Ekonomiskt våld

I kommittémotion 2023/24:685 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås att en våldsutsatt ska kunna få fysiskt skydd för att återvända till sin bostad och hämta sina och barnens tillhörigheter.

Digitalt våld som en del av våldsmönstret

I motion 2023/24:2377 av Inga-Lill Sjöblom m.fl. (S) anförs att lagstiftningen bör ses över så att även digitalt våld kan identifieras som en del av våldsutövares våldsmönster.

Digital säkerhet för våldsutsatta kvinnor

I motion 2023/24:2375 av Inga-Lill Sjöblom m.fl. (S) anförs att lagstiftningen bör ses över för att öka digital kvinnofrid.

Bakgrund

Direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Den 8 mars 2022 presenterade EU-kommissionen ett förslag till nytt direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (COM(2022) 105 final). Syftet är att fastställa en heltäckande ram för att effektivt bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Förslaget innehåller bestämmelser om bl.a.

- brott som rör sexuell exploatering av kvinnor och barn samt it-brottslighet
- skydd för brottsoffer och tillgång till rättslig prövning
- stöd till brottsoffer
- förebyggande åtgärder
- samordning och samarbete.

I juni 2023 beslutade rådet om en allmän riktlinje. Parlamentet och rådet träffade en politisk överenskommelse om kompromissförslaget i februari 2024.

Istanbulkonventionen

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, den s.k. Istanbulkonventionen är det mest omfattande internationella fördraget med syfte att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och flickor samt våld i hemmet. Istanbulkonventionen fördömer alla former av våld mot kvinnor och våld i hemmet. Den ställer krav på kriminalisering och rättstillämpning, skyddsåtgärder, insatser för attitydförändringar, medvetandegörande, specialiserade stödtjänster för våldsutsatta, kriscentrum, telefonjourer, verksamhet för våldsutövare, utbildning av yrkesverksamma, statistik samt samordning av insatser på alla samhällsnivåer. Sverige ratificerade konventionen 2014. Den utgör en viktig grund för Sveriges arbete med att förebygga och bekämpa könsrelaterat våld och är central i Sveriges tioåriga nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Under det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd 2023 slutförde regeringen förhandlingarna om EU:s anslutning till konventionen.

Regeringen lämnade den 26 oktober 2023 sin tematiska rapport till Europarådet om hur Sverige tillämpar Istanbulkonventionen. Den 12–16 februari 2024 besökte Europarådets expertgrupp GREVIO Sverige i samband med granskningen. Enligt GREVIO:s preliminära tidtabell som publicerats på

Europarådets hemsida väntas deras nästa rapport om Sveriges tillämpning publiceras i november 2024.

Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer

Den 27 juli 2021 överlämnade regeringen proposition 2021/22:217 Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer till riksdagen.

Regeringen föreslog följande straffskärpningar:

- Minimistraffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning höjs från fängelse i nio månader till fängelse i ett år.
- Straffet för överträdelse av kontaktförbud skärps så att böter tas bort från straffskalan.
- Mindre allvarliga överträdelser av kontaktförbud ska inte längre vara fria från straff utan i stället straffas med böter.

Regeringen föreslog även följande:

- Förtal och grovt förtal ska kunna ingå som ett led i dels grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning, dels olaga förföljelse.
- Ett utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd.
- Det s.k. väsentlighetskravet för kontaktförbud i fråga om en gemensam bostad och för särskilt utvidgat kontaktförbud tas bort.

Justitieutskottet ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2021/22:JuU8) och riksdagen biföll utskottets förslag den 17 november 2021 (rskr. 2021/22:39). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2022.

Riksdagen beslutade även att göra följande fyra tillkännagivanden till regeringen:

- Maxstraffet för fridskränkingsbrottet bör höjas.
- Regeringen bör tillsätta en utredning som presenterar förslag på hur kontaktförbud ska kunna utfärdas i fler situationer än i dag.
- Utredningen ska även lämna förslag på hur fotboja ska kunna användas oftare vid kontaktförbud, särskilt vid våld i nära relationer.
- Utredningen ska slutligen föreslå hur särskilt utvidgat kontaktförbud ska användas oftare och hur det geografiska området tydligare än i dag ska kunna omfatta ett större område, som en kommun.

Regeringen beslutade den 7 juli 2022 om kommittédirektiv om en översyn av kontaktförbudslagstiftningen (dir. 2022:114, Ju2022:14). Utredningen överlämnade den 12 februari 2024 betänkandet En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer (SOU 2024:13). Utredningen föreslår bl.a. att fler omständigheter ska beaktas vid riskbedömningen för att öka möjligheterna att utfärda kontaktförbud även om förbudspersonen inte tidigare begått brott. Ärendet remitterades den 25 mars 2024 och remisstiden går ut den 26 juni 2024.

Återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld

Regeringen tillsatte i mars 2017 en särskild utredare för återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (dir. 2017:26). Utredningen var en del i genomförandet av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Utredarens uppdrag var att analysera effekterna av insatserna samt föreslå hur arbetet med våldsutövare kan utvecklas och stärkas. Uppdraget redovisades i maj 2018 i utredningsbetänkandet Att bryta ett våldsamt beteende – återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (SOU 2018:37).

Regeringen överlämnade den 29 mars 2021 propositionen Förebyggande av våld i nära relationer (prop. 2020/21:163) till riksdagen. Flera lagändringar föreslogs för att förebygga våld i nära relationer. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 2020/21:SoU26, rskr. 2020/21:350) som innebär följande:

- Socialnämnden får ansvar för att arbeta för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.
- Hälso- och sjukvården ska ta barns behov av information, råd och stöd i särskilt beaktande om barnets föräldrar, eller någon annan vuxen som barnet bor tillsammans med, utsätter eller har utsatt barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp.
- Socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska under vissa förutsättningar kunna lämna uppgifter till Polismyndigheten som rör en person, eller en närstående till personen, i syfte att förebygga att det begås ett allvarligare vålds-, frids- eller sexualbrott mot den närstående.

Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2021.

Socialtjänstens ansvar vid våld i nära relationer

Av 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) framgår att det till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och hans eller hennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Vidare ansvarar socialnämnden för att ett barn som utsatts för brott och barnets närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Socialstyrelsen beslutade den 31 maj 2022 om nya föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39). I Socialstyrelsens uppdaterade handbok för bl.a. socialtjänsten ges stöd för tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, och det övriga regelverk som gäller för arbetet med våld i nära relationer (Våld i nära relationer – Handbok

för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården). I handboken anges att en våldsutsatt person kan vara tvungen att lämna sitt hem akut utan att få med sig kläder och andra ägodelar, varken till sig själv eller till eventuella barn. Personen kan då ha behov av att kunna hämta personliga tillhörigheter vid ett senare tillfälle. Såväl socialtjänsten som polisen kan inom ramen för sina respektive roller, behöva bistå personen med stöd och hjälp i den situationen (s. 166).

Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

I skrivelsen *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid* (skr. 2016/17:10) redogör regeringen översiktligt för den jämställdhetspolitiska utvecklingen de senaste tio åren. Erfarenheter och effekter av den särskilda jämställdhetsstatsningen 2007–2014 redovisas. I skrivelsen presenterar regeringen också inriktningen och en ny delmålsstruktur för jämställdhetspolitiken. Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken ska även i fortsättningen vara att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Bland delmålen finns målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män samt flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. I skrivelsen redogör regeringen även för sin avsikt och sina skäl för att inrätta en jämställdhetsmyndighet.

Skrivelsen omfattar en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Strategin inbegriper mål och insatsområden, en struktur för stöd och uppföljning och ett åtgärdsprogram med insatser för perioden 2017–2020.

Regeringen anser i skrivelsen att statens styrning av insatser mot mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål, bör följa en samlad nationell strategi under perioden 2017–2026. Strategin består av politiska målsättningar, en organisation för genomförande och ett system för uppföljning. Strategin började gälla den 1 januari 2017 (s. 110).

Utvecklingen av verksamheten bör enligt skrivelsen ha fyra målsättningar för att på sikt uppnå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Viktiga principer och prioriterade frågor som är gemensamma för samtliga målsättningar formuleras som utgångspunkter för strategin. Utgångspunkterna och målsättningarna ska genomsyra arbetet med att genomföra strategin samt ligga till grund för det uppföljningssystem med indikatorer som regeringen avser att ta fram (s. 111).

Regeringen bedömer att strategin bör bidra till att uppnå regeringens jämställdhetspolitiska delmål att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män samt flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Strategins fyra politiska målsättningar är

- ett utökad och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld
- förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
- effektivare brottsbekämpning
- förbättrad kunskap och metodutveckling.

Utskottet har behandlat den ovannämnda skrivelsen i ett yttrande till arbetsmarknadsutskottet och uppgett följande (yttr. 2016/17:JuU6y):

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem som orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande. Det är den yttersta konsekvensen av den maktobalans som råder mellan kvinnor och män. Under många år har både ideell och offentlig verksamhet mot mäns våld mot kvinnor vuxit fram. Som regeringen påpekar är våldet trots detta ännu omfattande och kostsamt, framför allt för den enskilda kvinnan och flickan, men också för samhället. Förebyggande insatser är därför kostnadseffektiva såväl ur ett individuellt som ur ett samhälls-ekonomiskt perspektiv. Utskottet är positivt till regeringens ambition att främja utvecklingen av effektiva åtgärder för att förhindra både att våld utövas och att våld upprepas. Detta kräver ett bredare och mer konstruktivt engagemang av män och pojkar samt en uppgörelse med normer som rättfärdigar våld och begränsningar av kvinnors och flickors handlingsutrymme och livsval. Som regeringen anför krävs det skarpare och mer träffsäkra åtgärder vad gäller skydd och brottsbekämpning. Enligt utskottet är strategins inriktning och det åtgärdsprogram som beskrivs i skrivelsen väl ägnat att bidra till att uppnå det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Skrivelsen beslutades i riksdagen den 22 februari 2017 (rskr. 2016/17:150).

Regeringen presenterade på en presskonferens den 25 november 2022 att den avser att utvärdera den nationella strategin för perioden 2017–2026 och göra en ny problemanalys samt att den har påbörjat arbetet med ett nytt åtgärdsprogram för perioden 2024–2026. På regeringens hemsida framgår den 21 januari 2024 att regeringen arbetar intensivt med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för att motverka och bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck, som ska gälla för 2024–2026.

Regeringens skrivelse Fördjupad uppföljning av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

Regeringen beslutade den 22 juni 2022 om skrivelsen Fördjupad uppföljning av arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2021/22:267). I skrivelsen konstaterar regeringen att ytterligare indikatorer behövs för att följa upp utvecklingen av alla områden i den nationella strategin och bedöma i vilken utsträckning ett önskvärt utfall har uppnåtts, särskilt när det gäller det våldsförebyggande arbetet och kunskaps- och metodutveckling. Enligt regeringens bedömning är det också angeläget att förebyggande metoder och arbetssätt inom området tas fram och utvärderas.

Nationellt våldsförebyggande program

Regeringen beslutade den 2 juni 2022 om ett nationellt våldsförebyggande program på området mäns våld mot kvinnor. Genom det våldsförebyggande programmet förstärks det tidiga våldsförebyggande arbetet, insatserna mot dem som har förhöjd risk att utöva våld samt åtgärderna mot dem som har utsatt en närstående för våld.

Polismyndighetens arbete mot våld i nära relationer

Av Polismyndighetens årsredovisning för 2020 (s. 80) framgår följande. Rikspolischefen fattade i juni 2019 beslut om en satsning som gällde särskilt utsatta brottsoffer. Särskilt utsatta brottsoffer är samlingsnamnet för målsägande inom brottskodsgrupperna brott i nära relationer, våldtäkt och brott mot barn. Den särskilda satsningen innebar bl.a. en resursförstärkning med 350 medarbetare till verksamheter som arbetar inom området. Resursförstärkningen var genomförd i juli 2020.

Under 2020 konkretiserade Polismyndigheten genomförandet av rikspolischefens beslutade satsning för särskilt utsatta brottsoffer. Polismyndighetens brottsutredande verksamhet ska använda metodstödet Ett utvecklat bästa arbetssätt, genomföra tidig bevissäkring och resursförstärkas. I årsredovisningen anförts även följande (s. 80):

För den övergripande uppföljningen av arbetsflödet och resultatutvecklingen tog Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten under 2019 fram en gemensam uppföljningsmodell. Genom modellen blir det möjligt för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att gemensamt följa upp inflödet av brottsanmälningar, bearbetningen av inledda förundersökningar, redovisningen av förundersökningar från Polismyndigheten till Åklagarmyndigheten samt åtalen med stöd av redovisade förundersökningar.

Med stöd av modellen följer myndigheterna upp samma brottskoder inom grupperna brott i parrelation, våldtäkt mot vuxna och brott mot barn. Genom den nya modellen blir det nu möjligt att koppla ihop resultaten från Polismyndighetens redovisade ärenden (förundersökningar innehållande brott och brottsmisstankar) med uppnådd lagföring hos Åklagarmyndigheten. Den nya uppföljningsmodellen tillämpas sedan den 1 januari 2020.

För att förstärka användandet av metodstödet genomförde Polismyndigheten under 2020 riktade kompetenshöjande insatser till nyckelfunktioner inom myndighetens brottsutredande verksamhet. Regionala utbildningsinsatser mot olika målgrupper har också gjorts med stöd av utvecklingscentrum inom Polismyndigheten. För att ytterligare göra metodstödet känt har Polismyndigheten tagit fram och publicerat en webbaserad informationsfilm. Utöver insatserna för att göra metodstödet känt genomför Polismyndigheten sedan andra tertiet 2020 tertialvisa kvalitativa uppföljningar av tillämpningen av metodstödet. Med stöd av den kvalitativa uppföljningen på polisområdesnivå blir det möjligt att rikta kompetenshöjande insatser till organisatoriska enheter (specifika grupper och nyckelfunktioner) och genom det åtgärda bristerna. Arbetet med den tidiga bevissäkringen tog ett stort steg framåt under 2020 när

det gällde videodokumentation av målsägande som är en av de viktigaste bevissäkringsmetoderna.

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2022 anges att myndigheten ska redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga mäns våld mot kvinnor, brott mot barn samt hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare anges att myndigheten ska redovisa hur utredningsresultatet har utvecklats i fråga om brott i parrelation, våldtäkt mot vuxen, brott mot barn och köp av sexuella tjänster samt vilka eventuella regionala skillnader det finns i utredningsresultat över tid. Polismyndigheten ska även redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga dessa brott samt brott med hedersmotiv, inklusive könsstympling, äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott. Polismyndigheten ska slutligen även redovisa hur den följer upp och säkerställer att aktuella metodstöd och riktlinjer för utredningsarbetet tillämpas. Polismyndigheten har i sin årsredovisning redovisat ovanstående återrporteringskrav (s. 61 f., Brott mot särskilt utsatta grupper).

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2023 anges att myndigheten särskilt ska redovisa vilket arbete som bedrivs för att bekämpa våld mot barn och mäns våld mot kvinnor.

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2024 framgår att myndigheten ska återrportera det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga mäns våld mot kvinnor, brott mot barn samt hedersrelaterat våld och förtryck.

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2024 framgår vidare pågående regeringsuppdrag. När det gäller uppdraget att stärka kompetensen hos polisanställda för att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden om brott i nära relationer framgår det att Polismyndigheten senast den 15 juni 2024 ska lämna en delredovisning av hur arbetet med uppdraget fortskrider och senast den 15 september 2025 en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Ju2022/02417).

Åklagarmyndighetens arbete mot våld i nära relationer

I Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2024 anges att myndigheten ska redovisa hur den har säkerställt en ökad operativ förmåga i arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor, brott mot barn och hedersrelaterat våld och förtryck.

Uppdrag till Brottsförebyggande rådet

Regeringen gav 2021 Brottsförebyggande rådet i uppdrag att bl.a. ta fram ett fördjupat stöd för hur den generella kartläggningen av brottsligheten i ett område skulle kunna kompletteras med en bild av hur våldet i nära relationer ser ut och vilka förutsättningar som finns att förebygga sådant våld. Uppdraget redovisades i oktober 2022 med rapporten Metodstöd för kartläggning av tre

våldstyper, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Metodstödet togs fram av Brottsförebyggande rådet i samverkan med Jämställdhetsmyndigheten och i samråd med Socialstyrelsen. Syftet med metodstödet är att beskriva och förklara hur underlag med koppling till våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål kan inkluderas i den lokala brottsförebyggande lägesbilden.

Regeringen gav 2022 Brottsförebyggande rådet i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning av brott i nära relationer. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 maj 2024.

Brottsförebyggande rådets årsredovisning 2023

I Brottsförebyggande rådets årsredovisning för 2023 anges följande när det gäller våld mot kvinnor i nära relationer (s. 47):

Trots höga ambitioner inom rättsväsendet och andra myndigheter är svårigheterna och utmaningarna stora. Andelen anmälningar som leder till lagföring är låg, vilket bidrar till att många kvinnor inte anmäler vad de utsatts för. Mörkertalet är stort. Det är alltså angeläget att utveckla arbetet mot våld i nära relationer, både inom rättsväsendet, andra statliga myndigheter, kommunerna och inom frivilligsektorn. Särskilt kan nämnas behovet av att utveckla samverkan mellan de olika aktörerna, och att utveckla det förebyggande och återfallsförebyggande arbetet, samt att de insatser som vidtas utvärderas för att öka förutsättningarna att sprida framgångsrika koncept.

Uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m. 2022–2024

Regeringen beslutade den 2 juni 2022 att ge i uppdrag åt Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket och Socialstyrelsen att verka för förbättrad upptäckt av våld m.m. Med våld avses här det våld som omfattas av regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

De fem myndigheterna ovan ska utveckla samverkan om:

- rutiner och metoder för upptäckt av våldsutsatthet och våldsutövande samt hänvisning till rätt instans
- förstärkt stöd till relevant personal med klientkontakter
- stöttad ledning och styrning för att arbetet med ökad upptäckt av våld ska kunna göras uthålligt över tid och införas i myndigheternas ordinarie verksamheter.

Myndigheterna ska också redovisa de åtgärder som genomförts för att öka medarbetares och chefers kunskaper om mäns våld mot kvinnor och en gemensam grundförståelse för frågor om våld, dess orsaker, omfattning och konsekvenser.

Jämställdhetsmyndigheten ska slutredovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 31 mars 2025.

Nationellt centrum för kvinnofrid

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet och Akademiska sjukhuset har regeringens uppdrag att höja kunskapen nationellt om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. NCK har även regeringens uppdrag att ge stöd till våldsutsatta kvinnor. För att genomföra uppdragen arbetar NCK med utbildning av yrkesverksamma och studenter, metodutveckling för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor samt med information, forskning och kunskapsutvärdering. NCK driver sedan 1994 Sveriges första specialistmottagning för kvinnor som utsatts för våld – kvinnofridsmottagningen vid Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Förstudie om nollvision för våld i nära relationer

Regeringen gav i september 2023 Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att göra en förstudie om en nollvision för våld i nära relationer. Bakgrunden är ett tillkännagivande från riksdagen. Studien ska analysera och bedöma lärdomar från arbetet med andra nollvisioner, t.ex. erfarenheter av nollvisioner som styrmedel. Studien ska innehålla rekommendationer om hur åtgärder för en nollvision kan utformas. Studien ska även beakta arbetet med s.k. skade- och dödsfallsutredningar.

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet den 15 februari 2024. Jämställdhetsmyndighetens bedömning är att det finns skäl att inrikta en nollvision på våld i nära relationer. Våldet är förknippat med stort personligt lidande och drabbar även anhöriga. Trots stora satsningar på kvinnofrid och våld i nära relationer har bara en viss minskning av dödsfallen skett under senare år. Det talar för att en nollvision skulle kunna fylla en viktig funktion för att kraftsamla mot det dödliga våldet. Jämställdhetsmyndigheten föreslår att regeringen ger lämplig myndighet i uppdrag att ta fram ett förslag till en nollvision med en målstruktur och förslag på hur arbetet med nollvisionen ska följas upp. I uppdraget bör bl.a. ingå att utreda de organisatoriska förutsättningarna för att införa en nollvision för våld i nära relationer och ta fram förslag på hur en organisationsstruktur kan utformas, t.ex. föreslå en eller flera huvudansvariga myndigheter som kan leda och driva arbetet med nollvisionen framåt. Utredningen bör även lämna förslag på en målformulering samt identifiera tänkbara indikatorer på området. Det kan även finnas behov av att klargöra hur det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, och en nollvision i nära relationer ska förstås i relation till varandra samt hur målsättningarna ska komplettera varandra på bästa sätt. Det bör även utredas om en nollvision för våld i nära relationer ska bli en åtgärd under det sjätte delmålet. Det finns ett antal utvecklingsområden där det finns behov av att stärka det befintliga arbetet med våld i nära relationer för att uppnå målet om att minska antalet döda och allvarligt skadade. Dessa är bl.a. förstärkt upptäckt av våldsutsatthet, förbättrade riskbedömningar och förbättrad samverkan för att förebygga våld.

Projekt Igor

Projekt Igor startade våren 2021 och projekttiden löpte ut under våren 2023. Projektet var ett samverkansprojekt där polisområde City i Stockholm och socialtjänsten vid Södermalms stadsdelsförvaltning i Stockholms stad arbetade uppsökande för att riktat informera om och motivera till stödinsatser för våldsutsatta och våldsutövare.

Syftet med projekt Igor var att förbättra det uppsökande och förebyggande arbetet med våldsutövare. Målet var att förebygga upprepat partnervåld och förhindra att nya gärningar inträffar i pågående eller avslutade relationer som redan är kända av polisen eller socialtjänsten. Syftet med projekt Igor var också att upptäcka mörkertalen och identifiera relationer där partnervåld förekommer men som polisen eller socialtjänsten saknar kännedom om. Projektet bestod av två socialsekreterare och fyra poliser.

Projekt Igor har utvärderats med stöd av Brottsförebyggande rådet (Samverkan som berikar, Utvärdering av IGOR-projektet, arbetsrapportserie 104). Enligt rapporten kan utvärderingen sammanfattas i följande punkter:

- Igor bidrar till förbättrad samverkan mellan socialtjänsten och polisen.
- Igor bidrar till förbättrad möjlighet att informera om och motivera till stöd samt också till att i vissa fall bidra med stöd.
- Igor förefaller skapa utrymme för ett individanpassat och flexibelt stöd riktat till våldsutsatta kvinnor.
- Igor bidrar till att utveckla kunskapen om och attityder till mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation inom Polismyndigheten.
- Det finns en viss risk för rollsammanblandning, i synnerhet vad gäller polisernas olika funktioner kopplat till förundersökning och Igers uppdrag.

Avslutade utredningar

I promemorian Stärkt hyresrättsligt skydd för våldsutsatta kvinnor (Ds 2023:18) som överlämnades i juni 2023 föreslås bl.a. att det hyresrättsliga skyddet i några särskilda avseenden stärks för hyresgäster vars närstående eller tidigare närstående har utsatt hyresgästen eller någon i dennes hushåll för brott. I promemorian föreslås ändringar dels i bestämmelserna om förverkande av hyresrätt, dels i bestämmelserna om en medhyresgästs eller medboendes rätt att få ett hyresavtal förlängt för egen del respektive att ta över ett hyresavtal. Skälen för utredningens förslag grundar sig till stor del på vad som framkommit genom utredningens samrådsmöten med bl.a. kvinnojoursorganisationerna, som har påtalat framför allt svårigheterna för kvinnor som på grund av brott befinner sig i en utsatt ekonomisk situation. Promemorian har remitterats och remisstiden löpte ut den 22 december 2023. Regeringen fattade den 21 mars 2024 beslut om att överlämna proposition 2023/24:112 Åtgärder för tryggare bostadsområden till riksdagen. Propositionen behandlas i betänkande 2023/24:CU20. I propositionen föreslås bl.a. att förutsättningarna för en hyresgäst som utsatts för våld av en närstående att behålla lägenheten vid en uppsägning ska förbättras. Dessutom föreslås förstärkta möjligheter för

en medhyresgäst eller medboende maka eller sambo som utsatts för våld av en närstående att överta ett hyreskontrakt. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Skriftlig fråga om förebyggande av ekonomiskt våld i kommande åtgärdsprogram

Den 26 april 2023 besvarade statsrådet Paulina Brandberg en skriftlig fråga om vilka åtgärder statsrådet och regeringen vidtar med anledning av framtagandet av ett nytt åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck för 2024–2026, och för att det även ska inkludera åtgärder mot ekonomiskt våld. Statsrådet anförde följande:

Jag välkomnar ledamotens engagemang i frågan, ett engagemang jag delar. Att motverka ekonomiskt våld är en prioriterad fråga för mig och för regeringen.

Det ekonomiska våldet i nära relationer är en allvarlig form av våld och förtryck, där kontroll och makt utövas av våldsutövaren med hjälp av ekonomin. En våldsutsatt person som redan befinner sig i ekonomisk utsatthet riskerar att drabbas ytterligare, vilket kan försvåra för dem som vill lämna destruktiva och våldsamma relationer. Detta kan bli särskilt påtagligt när de ekonomiska marginalerna minskar då exempelvis boendekostnaderna och matpriserna ökar.

En viktig del i regeringens pågående arbete för att bekämpa våld i nära relationer, inklusive ekonomiskt våld, är ett myndighetsgemensamt uppdrag för att öka upptäckten av våld (A2022/00842). En annan angelägen insats på området är att regeringen har förstärkt Socialstyrelsens uppdrag om att stärka det nationella stödet till kommunerna i deras arbete med att ge stöd till våldsutsatta att ordna stadigvarande boende (A2022/00528). Ett tryggt boende är avgörande för att kunna upprätthålla skydd och en förutsättning för en fungerande livssituation för våldsutsatta kvinnor och barn. Jämställdhetsmyndigheten har också haft i uppdrag att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn (A2021/00971).

Den tioåriga nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor gäller till 2026 och ett särskilt åtgärdsprogram för att intensifiera arbetet gäller för åren 2021–2023. Av åtgärdsprogrammet framgår att våldsutsatta kvinnor ofta har sämre ekonomiska förutsättningar än kvinnor som inte blivit utsatta för våld. Det framgår också att ekonomin kan vara ett sätt för våldsutövare att utöva kontroll.

Nästa steg för att säkerställa ett samordnat, långsiktigt och effektivt arbete för att förebygga och bekämpa våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är att regeringen nu påbörjat arbetet med att ta fram en ny nationell strategi och ett nytt åtgärdsprogram som ska gälla 2024–2026. I detta arbete ingår även hbtqi-personers och män och pojkers utsatthet för våld i nära relationer samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Under mars och april har jag bjudit in civilsamhället, myndigheter och forskare för att ta del av deras erfarenheter och kunskaper inför framtagandet av det nya åtgärdsprogrammet. Det är viktigt att regeringen får synpunkter på hur arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat

våld och förtryck bör bedrivas och får inspel om vilka insatser som behövs. Det kommer att ge mer träffsäkra åtgärder i det nya åtgärdsprogrammet.

Avslutningsvis vill jag poängtera att regeringen kommer fortsätta att arbeta med frågor gällande ekonomiskt våld i det kommande arbetet med att motverka och bekämpa våld.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har återkommande behandlat motionsyrkanden om våld i nära relationer.

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2020/21 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att det brottsutredande arbetet med våld i nära relationer behöver effektiviseras (bet. 2020/21:JuU27 s. 13 f.). Utskottet anförde följande:

Trots att våld i nära relation är ett så allvarligt samhällsproblem finns det enligt utskottet mycket som tyder på att det går att göra långt mycket mer åt detta än vad som görs i dag och att arbetet för att motverka våld i nära relation inte är tillräckligt effektivt. Som framgår ovan visade Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens interngranskning av handläggningen av brott i nära relation bl.a. på behov av tillämpning av metodstöd och enhetliga rutiner för att bättre motverka våld i nära relation. Interngranskningen visade också att trots att det rör sig om allvarlig brottslighet ledde få utredningar om brott i nära relation till åtal. Utskottet anser att alla dessa brister måste åtgärdas.

Brott i nära relation ska hanteras av de brottsutredande myndigheterna på samma sätt och med samma prioritet, resurser och noggrannhet som annan grov och allvarlig brottslighet. Enligt utskottets mening måste uppklarandeprocenten när det gäller dessa brott öka. Fler fällande domar kräver att fler ärenden drivs till åtal. Givetvis ska hanteringen och uppklarningen av brott i nära relation inte heller skilja sig åt beroende på var i landet brottet äger rum. Specialistkompetens måste därför finnas i hela landet. En nollvision för våld och förtryck i nära relationer, samt för sexualiserat våld, ska gälla i hela landet. Vad utskottet nu anført bör riksdagen ge regeringen till känna.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345).

I skrivelse 2023/24:75 (s. 83 f.) anför regeringen att den i Polismyndighetens regleringsbrev för 2022 gett myndigheten i uppdrag att redovisa hur utredningsresultatet har utvecklats när det gäller bl.a. brott i parrelationer och brott mot barn samt vilka eventuella regionala skillnader det finns i utredningsresultat över tid. Polismyndigheten ska vidare redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga dessa brott. Polismyndigheten ska även redovisa hur myndigheten följer upp och säkerställer att aktuella metodstöd och riktlinjer för utredningsarbetet tillämpas. Regeringen har också i Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2022 efterfrågat en redovisning från myndigheten av hur det brottsutredande arbetet har utvecklats när det gäller brott i parrelationer och brott mot barn. Myndigheterna lämnade sina redovisningar i årsredovisningarna för 2022. Av redovisningen framgår att Polismyndigheten har påbörjat en uppdatering av metodstödet med tillhörande checklistor som

används vid utredningar av brott mot barn, våld i nära relationer och sexualbrott mot vuxna. Vidare framgår det av redovisningen att Polismyndigheten strävar efter att utveckla metoder och arbetssätt för effektiv samverkan och utveckling av det våldsförebyggande arbetet när det gäller mäns våld mot kvinnor.

Polismyndigheten ska enligt regleringsbrevet för 2023 särskilt redovisa vilket arbete som bedrivs för att bekämpa våld mot barn och mäns våld mot kvinnor. Polismyndigheten lämnade sin redovisning i årsredovisningen för 2023. Enligt Polismyndighetens regleringsbrev för 2024 ska myndigheten särskilt redovisa hur lagföringen av mäns våld mot kvinnor har utvecklats i förhållande till brottsutvecklingen. Dessutom ska Polismyndigheten redovisa det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga mäns våld mot kvinnor, brott mot barn samt hedersrelaterat våld och förtryck. Punkten är inte slutbehandlad.

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2022/23 behandlades motioner om bl.a. utredningar vid dödligt våld i nära relationer, ett sluta slå-program, Initiativ Gryning, insatser vid psykiskt våld samt kunskap inom rättsväsendet m.m. om våld i nära relationer (bet. 2022/23:JuU14 s. 14 f.). Utskottet ansåg att motionsyrkandena skulle avslås med bl.a. hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete. Riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2022/23:92).

Utskottets ställningstagande

Projekt Igor är ett samverkansprojekt mot våld i nära relationer som bedrivs av polisområde City i Stockholm och socialtjänsten vid Södermalms stadsdelsförvaltning i Stockholms stad. I motion 2023/24:2640 (S) yrkande 66 föreslås att arbetssättet som t.ex. används i polisens projekt Igor införs i hela landet. Utskottet konstaterar att Polismyndigheten 2019 slog fast att polisen ska intensifiera sitt arbete för särskilt utsatta brottsoffer. I Polismyndighetens regleringsbrev för 2024 anges att myndigheten särskilt ska redovisa vilket utvecklingsarbete som bedrivs för att bekämpa bl.a. mäns våld mot kvinnor. Vidare har Polismyndigheten fått i uppdrag av regeringen att stärka kompetensen hos polisanställda för att bemöta personer med psykisk ohälsa i ärenden som rör brott i nära relationer. Utskottet anser mot bakgrund av detta att myndigheten själv bör bedöma vilket arbetssätt olika regioner inom Polismyndigheten använder för att motverka våld i nära relationer. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Regeringen fattade den 21 mars 2024 beslut om att överlämna proposition 2023/24:112 Åtgärder för tryggare bostadsområden till riksdagen som bl.a. innebär ett stärkt hyresrättsligt skydd för en hyresgäst som utsatts för våld av en närstående. Lagändringarna planeras träda i kraft den 1 juli 2024. Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att ställa sig bakom förslag om att det ska vara förövaren som ska flytta när han eller hon utövat våld i hemmet. Utskottet avstyrker därmed motion 2023/24:2484 (C) yrkande 42.

Utskottet konstaterar att det i Polismyndighetens regleringsbrev för 2024 anges att myndigheten ska återrapporera det utvecklingsarbete som bedrivs i organisationen i syfte att förbättra förmågan att utreda och förebygga mäns våld mot kvinnor, brott mot barn samt hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare anges i Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2024 att myndigheten ska redovisa hur den säkerställer en ökad operativ förmåga i arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor, brott mot barn och hedersrelaterat våld och förtryck. Mot denna bakgrund, och med hänsyn till det omfattande arbete som bedrivs inom Polismyndigheten när det gäller frågor om våld i nära relationer, saknas det enligt utskottet skäl för riksdagen att ta ett sådant initiativ om att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att göra en bred översyn av hur polis och åklagare bedriver förundersökningar i ärenden om bl.a. mäns våld mot kvinnor som föreslås i motion 2023/24:994 (V) yrkande 3. Motionsyrkandet avstyrks.

Av Socialstyrelsens handbok, som ger stöd för tillämpningen av myndighetens föreskrifter och allmänna råd och även övriga regelverk för arbetet mot våld i nära relationer, framgår att en våldsutsatt person ska få stöd och hjälp av socialtjänsten och polisen för att vid behov kunna hämta personliga tillhörigheter från sin bostad. Eftersom det redan finns en möjlighet för våldsutsatta att få hjälp att hämta sina tillhörigheter anser utskottet att det saknas skäl för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som föreslås i motion 2023/24:685 (MP) yrkande 2 om att en våldsutsatt ska kunna få fysiskt skydd för att återvända till sin bostad och hämta sina och barnens tillhörigheter. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

Det har enligt utskottet inte framkommit något som ger anledning för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som föreslås i motion 2023/24:2377 (S) om att lagstiftningen bör ses över så att även digitalt våld kan identifieras som en del av våldsutövares våldsmönster eller det som efterfrågas i motion 2023/24:2375 (S) om en översyn av lagstiftningen för att öka den digitala kvinnofriden. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Bedrägerier mot äldre

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bedrägerier mot äldre.
Jämför reservation 7 (C).

Motionerna

I motion 2023/24:1224 av Martina Johansson (C) yrkas att bedrägerier mot äldre ska rubriceras som grova brott.

I motion 2023/24:2460 av Catarina Deremar (C) anges att åtgärder måste vidtas för att förhindra bedrägerier mot äldre.

Bakgrund

Vid bedömningen av straffvärdet för en gärning ska det beaktas vilken skada, kränkning eller fara gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv han eller hon haft. Det ska särskilt beaktas om gärningen inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person (29 kap. 1 § brottsbalken). Som en försvårande omständighet vid bedömningen av straffvärdet ska det, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas bl.a. om den tilltalade utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig (29 kap. 2 § 3 brottsbalken). Punkten tar bl.a. sikte på brott mot personer med funktionsnedsättning och äldre (prop. 1987/88:120 s. 83).

Regeringen gav den 24 februari 2022 en särskild utredare i uppdrag att bl.a. ta ställning till om det straffrättsliga skyddet för äldre och andra särskilt utsatta behöver förstärkas (dir. 2022:7). I direktiven anges att regeringen anser att det är angeläget att det straffrättsliga regelverket för brott mot äldre är kraftfullt och effektivt. Att det finns kriminella nätverk som riktar in sig mot just äldre och utnyttjar deras sårbarhet ska motverkas. Det finns därför anledning att överväga om äldre behöver få ett starkare straffrättsligt skydd. I november 2023 överlämnades betänkandet Ett starkare straffrättsligt skydd – mot sexuella kränkningar, bedrägerier i vissa fall och brott med hatmotiv avseende kön (SOU 2023:80). Utredningen föreslår bl.a. att bestämmelsen i 9 kap. 3 § brottsbalken som gäller grovt bedrägeri ändras på så sätt att det i andra stycket anges att vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas också att gärningen har ingått i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt, eller att gärningsmannen på ett hänsynslöst sätt har utnyttjat offrets skyddslösa eller utsatta ställning. Bestämmelsen i 9 kap. 3 c § brottsbalken som gäller olovlig befattning med betalningsverktyg ändras på så sätt att det i tredje stycket anges att vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas också att gärningspersonen på ett hänsynslöst sätt har utnyttjat offrets skyddslösa eller utsatta ställning. Därutöver görs också i detta stycke vissa redaktionella ändringar. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut den 19 mars 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2019/20 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att rättsväsendet ska se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra särskilt utsatta personer (bet. 2019/20:JuU29 s. 22 f.). Utskottet anförde följande:

Det finns kriminella individer och organiserade ligor som särskilt riktar in sig på att begå brott mot äldre människor. Exempel på sådan brottslighet är gärningsmän som utgett sig för att vara från hemtjänsten i syfte att råna äldre i deras hem, falska läkare som lurat äldre med erbjudande om nya mediciner och gärningsmän utklädda till hantverkare som stulit från

ensamma äldre kvinnor. Brå påpekar i en rapport att äldre personer är en särskilt sårbar grupp för vissa typer av bedrägerier. Det gäller i första hand vissa faktura- och kortbedrägerier. Gemensamt för alla brott som begås mot äldre är att kriminella individer utnyttjar människor som typiskt sett har svårare att värja sig. För att öka tryggheten hos äldre och motverka denna typ av brottslighet behövs flera insatser. Förutom att skaffa en djupare kunskap kring äldres utsatthet för brott och genom informationsinsatser stärka äldres beredskap behöver också äldre få hjälp och stöd när de har drabbats av brott. Riktade stödinsatser och brottsofferstöd för äldre bör finnas i alla delar av vårt land.

Utskottet anser att rättsväsendet ska se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra särskilt utsatta personer. Därför vill utskottet att regeringen ger Åklagarmyndigheten i uppdrag att följa upp den straffskärpningsreform som genomfördes 2010, som bl.a. syftade till att straffskärpningsgrunderna i brottsbalken skulle få större genomslag. Om det behövs bör ytterligare skärpningar föreslås. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:233).

I skrivelse 2022/23:75 (s. 56) anfördes att regeringen den 24 februari 2022 beslutade att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. ta ställning till om det straffrättsliga skyddet för äldre och andra särskilt utsatta behöver förstärkas (dir. 2022:7). Uppdraget redovisades den 20 november 2023 (SOU 2023:80). Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut den 19 mars 2024. Punkten är inte slutbehandlad.

I skrivelse 2023/24:75 (s. 135) anfördes att regeringen den 7 april 2022 gav Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag att genomföra en informationskampanj till allmänhet och företag om informations- och cybersäkerhet (Ju2022/01292). Syftet med kampanjen har varit att öka medvetenheten och kunskapen om informations- och cybersäkerhet samt förstärka förmågan att skydda sig mot brott. MSB överlämnade en skriftlig redovisning av uppdraget i december 2022. Därutöver arbetar Polismyndighetens nationella bedrägericentrum i brottsförebyggande syfte med informationsinsatser om bedrägerier. Insatserna görs för att öka kunskapen och medvetenheten, inte minst hos äldre personer, om hur man skyddar sig mot brott och manipulation samt att ta bort känslan av skam som ofta finns hos dem som blivit utsatta. Information förmedlas via olika kanaler, såsom tv, radio och tidningar nationellt och lokalt, sociala medier och annonsplatser på nätet. Dessutom ges direkt information till olika föreningar, t.ex. pensionärsföreningarna PRO och SPF, och organisationer som ger stöd till brottsoffer, t.ex. Brottsofferjouren. Nationellt bedrägericentrum har i samarbete med pensionärsföreningarna och Brottsofferjouren utformat ett utbildningsmaterial, Försök inte lura mig, som särskilt riktar sig till äldre i syfte att öka kunskapen om hur man kan skydda sig mot bedrägerier. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser allvarligt på att äldre personer utsätts för bedrägerier. Det är därför positivt att betänkandet Ett starkare straffrättsligt skydd – mot sexuella kränkningar, bedrägerier i vissa fall och brott med hatmotiv avseende kön har överlämnats till regeringen och även remitterats. Utskottet noterar att det i betänkandet finns förslag på lagändringar som rör brottslighet mot äldre. Mot denna bakgrund ser utskottet ingen anledning för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande om att bedrägerier mot äldre ska rubriceras som grova brott som efterfrågas i motion 2023/24:1224 (C). Motionen avstyrks.

Som framgår ovan är frågan om bedrägerier uppmärksammas i flera sammanhang och det pågår ett omfattande arbete för att förhindra bedrägerier mot äldre. Utskottet anser inte att det framkommit någon omständighet som ger anledning för riksdagen att nu ta något sådant initiativ som motionären efterfrågar om åtgärder för att förhindra bedrägerier mot äldre. Motion 2023/24:2460 (C) avstyrks därför.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skärpta straff för hedersrelaterat våld, preskriptionstid för hedersrelaterade brott, moralpoliser och traumabehandling.

Jämför reservation 8 (MP).

Motionerna

Skärpta straff för hedersrelaterat våld

I motion 2023/24:884 av Markus Wiechel (SD) yrkande 5 efterfrågas hårda straff för hedersrelaterat våld.

Preskriptionstid för hedersrelaterade brott

I motion 2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 15 anförs att möjligheten att avskaffa preskriptionstiden helt för hedersbrott och brott med hedersmotiv bör ses över.

Bevissäkring

I motion 2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 5 föreslås att möjligheten att myndigheter och rättsväsende får de befogenheter de behöver för att kunna säkra bevis mot brottsutövare inom hederskulturen ska ses över.

Begränsningar av flickors val av klädsel

I motion 2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 9 anförs att det bör klargöras om begränsningar i flickors val av klädsel är ett uttryck för brott som sorterar under hederskulturens brott.

Moralpoliser m.m.

I motion 2023/24:2413 av Mauricio Rojas m.fl. (L) yrkande 18 anförs att det behövs ett nytt straffrättsligt förbud mot kvinnoförnedrande moralpoliser samt utomrättsliga rättegångar och avtal såsom brudgåva och förmyndare för kvinnor för att godkänna skilsmässor.

Könsstympling

I motion 2023/24:884 av Markus Wiechel (SD) yrkande 7 efterfrågas ett straffrättsligt ansvar för vårdnadshavare som inte förhindrar könsstympling.

Utredning av hedersrelaterade brott

I motion 2023/24:884 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 anförs att nya utredningar bör tillsättas om hedersrelaterad brottslighet för att se hur situationen i Sverige ser ut i dag.

Bidrag till extrema religiösa förbund och skolor

I motion 2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 10 föreslås att det klargörs vilka befogenheter svenska myndigheter behöver för att förhindra att svenska skattepengar finansierar brott mot mänskliga rättigheter.

Traumabehandling

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 82 anförs att brottsoffrens tillgång till adekvata traumabehandlingar bör ses över.

Bakgrund

Gällande rätt

Äktenskapstvång

Enligt 4 kap. 4 c § första stycket brottsbalken döms den som genom olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet förmår en person att ingå ett äktenskap som är giltigt i den stat där det ingås, i den stat enligt vars lag det ingås eller i en stat i vilken minst en av makarna är medborgare eller har hemvist för äktenskapstvång till fängelse i högst fyra år.

Av andra stycket framgår att detsamma gäller den som på sätt som anges i första stycket förmår någon att ingå en äktenskapsliknande förbindelse, om den ingås enligt regler som gäller inom en grupp och som innebär att parterna

betraktas som makar och anses ha rättigheter eller skyldigheter i förhållande till varandra, och innefattar frågan om upplösning av förbindelsen.

Barnäktenskapsbrott

Sedan den 1 juli 2020 finns det en ny straffbestämmelse om barnäktenskapsbrott. Enligt 4 kap. 4 c § tredje stycket brottsbalken döms den som begår en gärning som avses i första eller andra stycket mot en person som inte har fyllt 18 år för barnäktenskapsbrott till fängelse i högst fyra år. För barnäktenskapsbrott döms också den som i annat fall förmår eller tillåter en person som inte har fyllt 18 år att ingå ett äktenskap som är giltigt på sätt som anges i första stycket eller en äktenskapsliknande förbindelse enligt vad som anges i andra stycket. Detta gäller även om den som begår en sådan gärning inte haft uppsåt till men varit oaktsam i fråga om omständigheten att den andra personen inte fyllt 18 år.

När det gäller hur straffbestämmelsen om informella barnäktenskap förhåller sig till det faktum att det är tillåtet för barn över 15 år att, med vårdnadshavarens samtycke, leva i en samborelation konstateras i propositionen att en äktenskapsliknande förbindelse innebär längre gående rättsverkningar än ett samboförhållande, såväl personliga som ekonomiska (prop. 2019/20:131 s. 47).

Utländska barnäktenskap

Sedan den 1 januari 2019 kan ett äktenskap inte bli giltigt i Sverige om någon i paret var under 18 år när de gifte sig. I vissa undantagsfall kan dock ett utländskt barnäktenskap fortfarande erkännas. Till att börja med måste båda vara över 18 år när de ansöker om att få äktenskapet registrerat i Sverige. Paret måste också antingen ha gift sig före den 1 januari 2019 eller också ska det finnas synnerliga skäl att erkänna äktenskapet. Synnerliga skäl kan t.ex. vara att det skulle få allvarliga konsekvenser för paret om de inte var gifta längre. Detta bedöms i varje enskilt fall (se 1 kap. 8 a § lagen [1904:26] om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap samt övergångsbestämmelserna till lagen [2018:1973] om ändring i lagen [1904:26] om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap).

Utreseförbud

Det är sedan den 1 juli 2020 möjligt att besluta om utreseförbud som ska skydda barn från att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller att könsstympas (31 a § lagen [1990:52] med särskilda bestämmelser om vård av unga). Ett utreseförbud utgör dels hinder mot att utfärda pass, dels skäl för att återkalla pass (7 a § och 12 § första stycket 10 passlagen [1978:302]). Det är straffbart att föra ut ett barn ur Sverige i strid med ett utreseförbud (45 § lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga).

Regeringen beslutade den 22 februari 2024 om propositionen Ett utvidgat utreseförbud för barn (prop. 2023/24:72). Enligt förslaget om en utvidgning ska reseförbud även kunna beslutas om det finns en påtaglig risk för att ett

barn förs utomlands eller lämnar Sverige och barnets hälsa eller utveckling skadas under utlandsvistelsen på grund av omständigheter som kan föranleda vård enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), exempelvis vid fysisk eller psykisk misshandel, hedersrelaterat våld och förtryck, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i boendemiljön. Det kan också handla om den unges missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller annat socialt nedbrytande beteende. I propositionen föreslås också att straffansvaret för egenmäktighet med barn utvidgas till att även omfatta gärningar där ett barn under 15 år förs bort eller annars undanhålls, om gärningen är ägnad att hindra att vård enligt LVU påbörjas. Vidare föreslås att uppgifter hos Polismyndigheten om enskilda med utreseförbud ska omfattas av sekretess, eftersom det kan handla om känslig information om barns personliga förhållanden. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juni 2024. Propositionen behandlas i bet. 2023/24:SoU24.

En särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv

Den 1 juli 2020 infördes en särskild straffskärpningsgrund som innebär att det vid bedömningen av straffvärdet ska ses som en försvårande omständighet om ett motiv för brottet har varit att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder (29 kap. 2 § 10 brottsbalken).

Brottet hedersförtryck

Sedan den 1 juni 2022 är hedersförtryck ett brott i brottsbalken och kan ge fängelse i lägst ett och högst sex år (4 kap. 4 e § brottsbalken). Den nya brottsbeteckningen innebär en strängare straffskala för den som upprepat begår vissa brottsliga gärningar mot en person med ett hedersmotiv och där gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Brottet är undantaget kravet på dubbel straffbarhet. Gärningspersonen kan alltså dömas för ett brott i Sverige även om det begås i ett land där gärningen inte är olaglig.

Avslutade utredningar

Den 3 november 2021 fattade regeringen beslut om att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera åtgärder mot kontroller av flickors och kvinnors sexualitet (dir. 2021:98). Utredningen tog namnet Utredningen om åtgärder mot kontroller av flickors och kvinnors sexualitet (Ju 2021:16). Genom tilläggsdirektiv, som beslutades om den 7 juli 2022, utvidgades uppdraget till att även omfatta en översyn av det nuvarande straffansvaret för s.k. omvändelseförsök (dir. 2022:113). Den 24 november 2022 beslutade regeringen om ytterligare tilläggsdirektiv om att utredaren även, oavsett ställningstagande i sak, skulle lämna förslag som innebär en kriminalisering av oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldoperationer (dir. 2022:136). Utredningstiden förlängdes och uppdraget redovisades samlat den 3 juli 2023 i betänkandet Förstärkt skydd för den personliga integriteten – Behovet av

åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37). Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut den 20 november 2023.

I oktober 2020 överlämnade Hedersbrottsutredningen betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57). Utredningen föreslog att det införs ett nytt särskilt hedersbrott i 4 kap. brottsbalken. När det gäller preskription bedömde utredningen att de allmänna reglerna om preskription bör gälla för brottet. I propositionen Ett särskilt brott för hedersförtryck (prop. 2021/22:138 s. 15 f.) gjorde regeringen bedömningen att allmänna regler om preskription bör gälla. Regeringen motiverade bedömningen med att en särreglering skulle innebära att alla de enskilda brottstyperna som konstituerar brottet hedersförtryck skulle behöva särregleras, vilket även utredningen framhöll. Vidare anförde regeringen att Preskriptionsutredningen nyligen har genomfört en större översyn av preskriptionsbestämmelserna (se SOU 2021:90 En översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription) och att beredningen av Preskriptionsutredningens förslag inte bör föregripas.

I oktober 2021 överlämnade Preskriptionsutredningen betänkandet En översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription (SOU 2021:90). Utredningen genomförde en översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription. Utredningen övervägde bl.a. vilka brott som bör undantas från preskription eller ha en annan utgångspunkt för beräkning av preskriptionstiden än dagen för brottet. När det gäller hedersbrott ansåg utredningen att någon ändring av preskriptionsreglerna inte är påkallad. Om en annan bedömning görs ansåg utredningen att det kan övervägas om det kan anses finnas skäl att frångå de allmänna reglerna om preskription där vart och ett av de brott som kan ingå i hedersbrottet preskriberas var för sig. De enskilda brotten skulle då i stället kunna räknas från det att målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år. Enligt propositionsförteckningen för våren 2024 ska regeringen fatta beslut om en proposition i juni 2024.

Pågående utredningar och uppdrag

En stärkt långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringen beslutade den 3 augusti 2023 om en utredning för en stärkt långsiktig styrning av arbetet mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2023:117). Utredaren ska bedöma om det bör införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Syftet är bl.a. att föreslå hur hedersrelaterat våld och förtryck kan ges ökat fokus i jämställdhetspolitiken och i samhället. Uppdraget delredovisades den 7 mars 2024 och ska slutredovisas den 28 februari 2025.

Förstärkta åtgärder mot hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringen har den 18 januari 2024 beslutat att utse en särskild utredare som ska analysera och ta ställning till bl.a. om straffskalorna för vissa hedersrelaterade brott bör skärpas. Utredaren ska även se över reglerna om utländska månggiften och fullmaktsäktenskap (dir. 2024:8). Syftet med utredningen är att ta fram förslag som återspeglar en skärpt syn på hedersrelaterat våld och förtryck.

Utredaren ska bl.a. analysera och ta ställning till

- om straffskalorna för vissa hedersrelaterade brott bör skärpas
- om kretsen av personer som kan hållas straffrättsligt ansvariga för att ett barn tillåts att gifta sig före 18 års ålder eller tillåts att resa till en annan stat än den där han eller hon bor i syfte att barnet där ska utsättas för ett barnäktenskapsbrott bör utvidgas
- om försök och stämpling till vilseledande till äktenskapsresa samt tvång att vara kvar i ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse bör kriminaliseras
- om förbudet mot erkännande av utländska månggiften bör gälla utan undantag och reglerna om erkännande av utländska fullmaktsäktenskap bör skärpas.

Utredaren ska även lämna nödvändiga författningsförslag och det står utredaren fritt att lämna förslag i närliggande frågor som identifieras. Uppdraget ska redovisas senast den 18 april 2025.

Uppdrag till Brottsoffermyndigheten

I Brottsoffermyndighetens regleringsbrev för 2023 fick myndigheten i uppdrag att genomföra riktade informationsinsatser till personer i en särskilt utsatt situation, såsom barn och unga samt personer utsatta för hedersrelaterat förtryck. Inom ramen för planeringen av informationsinsatsen ska Brottsoffermyndigheten inhämta kunskap och erfarenheter från Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 28 juni 2024.

Uppdrag att kartlägga förekomsten av barnäktenskap, tvångsäktenskap och månggifte

Regeringen gav den 14 september 2023 Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att kartlägga och analysera förekomsten av barnäktenskap, tvångsäktenskap och månggifte i Sverige samt andra närliggande frågor såsom förekomsten av arrangerade äktenskap, s.k. brudpris, s.k. giftomän samt tillfälliga religiösa äktenskap för sexköp (dnr A2023/01238).

Jämställdhetsmyndigheten ska vidare belysa i vilken mån det förekommer problem som enskilda kan möta till följd av svårigheter att få till stånd s.k. religiösa skilsmässor. Jämställdhetsmyndigheten ska också sammanställa och redovisa befintlig kunskap om de företeelser som uppdraget handlar om utifrån offers och förövares bakgrund, med avseende på bl.a. nationell härkomst och

religiös tillhörighet, samt redovisa dessa bakgrundsfaktorer så specifikt som möjligt. Jämställdhetsmyndigheten ska vidare identifiera eventuella kunskapsluckor och i den mån det är möjligt ta fram ny kunskap inom området.

Jämställdhetsmyndigheten ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 27 februari 2025.

Internationell kunskapsöversikt om hedersrelaterat våld och förtryck

Regeringen beslutade den 5 oktober 2023 att ge Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att ta fram en kunskaps- och forskningsöversikt om hedersrelaterat våld och förtryck i ett internationellt perspektiv. Jämställdhetsmyndigheten ska också genomföra relevanta kompetenshöjande insatser för att öka den forskningsbaserade kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck bland relevanta yrkesgrupper och andra aktörer.

Kunskaps- och forskningsöversikten ska omfatta en kartläggning av evidensbaserade, beprövade och etablerade metoder och strategier för prevention, riskhantering, skydd och stöd till särskilt sårbara grupper. Översikten ska också inkludera ekonomiska konsekvenser av hedersrelaterat våld och förtryck och ekonomiskt våld i hederskontexter. Mot bakgrund av vad som framkommer i kunskaps- och forskningsöversikten, ska Jämställdhetsmyndigheten inventera och vid behov komplettera stödmaterial om hedersrelaterat våld och förtryck och göra dessa tillgängliga till yrkesverksamma. Myndigheten ska också genomföra övriga relevanta kompetenshöjande insatser. Jämställdhetsmyndigheten ska lämna en muntlig delredovisning senast den 13 november 2024 och slutredovisa uppdraget senast den 17 januari 2026 till Regeringskansliet.

Nationellt inrapporterings- och uppföljningssystem vid bortförande utomlands

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att lämna förslag på hur ett nationellt inrapporterings- och uppföljningssystem av ärenden där ett barn eller en vuxen har blivit bortförd utomlands kan utformas. Uppdraget har getts mot bakgrund av att det saknas systematiserad inrapportering och uppföljning av hur många barn och vuxna som förs utomlands varje år.

Flera uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten får under 2024 ca 90 miljoner kronor till att driva och samordna flera uppdrag som framför allt omfattar arbetet mot mäns våld mot kvinnor och mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Myndigheten har bl.a. följande uppdrag:

- sprida kunskap om bl.a. hedersförtryck kopplat till utlandsvistelse för att stärka arbetet med barn och unga som blir bortförda till andra länder
- kartlägga och analysera förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck, bl.a. barnnäktenskap, tvångsäktenskap och månggifte i Sverige liksom att sammanställa evidensbaserade metoder och strategier för prevention, riskhantering, skydd och stöd

- genomföra kompetenshöjande insatser om våld i frågor om vårdnad, boende och umgänge
- förstärka arbetet mot sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel
- samordna och följa upp arbetet med att förebygga och bekämpa könsstymning – flera myndigheter har uppdrag på området
- analysera bostadsmarknaden ur ett jämställdhetsperspektiv
- fortsätta att stödja statliga myndigheter och länsstyrelser samt universitet och högskolor i deras arbete med jämställdhetsintegrering.

Uppdrag till Socialstyrelsen

Regeringen beslutade den 27 mars 2024 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram och sprida kunskapsmaterial om det nya regelverket om ett utvidgat utreseförbud för barn, som föreslås träda i kraft den 1 juni 2024 (prop. 2023/24:72, behandlas i bet. 2023/24:SoU24). Socialstyrelsen ska senast den 31 maj 2025 lämna en muntlig delredovisning av uppdraget och senast den 31 mars 2027 lämna en skriftlig slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet.

Åklagarmyndighetens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck

I Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2023 anges att myndigheten ska redovisa hur den har stärkt förmågan i arbetet med att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

I Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2024 anges att myndigheten ska redovisa hur den har säkerställt en ökad operativ förmåga i arbetet med att bekämpa bl.a. hedersrelaterat våld och förtryck.

Nationell funktion för utsatta att vända sig till

Regeringen har i regleringsbrevet för 2024 gett Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att säkerställa att det finns en särskild nationell funktion dit de som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck samt deras närstående kan vända sig för råd och vägledning. Funktionen planeras att vara inrättad första halvåret 2024.

Vidare ska Länsstyrelsen i Östergötlands län fortsätta att erbjuda länsstyrelserna stöd i utvecklingen av regionala resurscentrum för att ytterligare främja arbetet med att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck i hela landet.

Uppföljning och stärkt kunskapsutveckling

Regeringen har i regleringsbrevet för 2024 gett Socialstyrelsen i uppdrag att främja systematisk uppföljning av insatser till individer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Myndigheten ska även utveckla kunskapsstöd till kommuners och regioners arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. I uppdraget ingår även att ta fram förslag till nationell statistik om försvunna och bortförda barn. Myndigheten ska även se över hur socialtjänsten kan få

bättre stöd för att motverka hedersrelaterat våld vid nätverksplacering av barn och unga.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2024 gett Skolverket ett förstärkt uppdrag om systematiskt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck i skolan. Uppdraget omfattar ytterligare insatser för att alla barn och unga ska få veta var de kan få hjälp och skydd mot hedersrelaterat förtryck. Därtill får Skolverket ett nytt uppdrag att kartlägga och analysera skolans arbete med att förebygga, upptäcka och åtgärda bl.a. hedersrelaterat våld och förtryck.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2024 gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ett fortsatt uppdrag att ta fram och sprida kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck till fritidsledare och andra som arbetar med ungas fritid samt yrkesverksamma och andra vuxna som möter nyanlända och unga asylsökande i sitt arbete eller inom ideella engagemang. MUCF kommer även att utveckla arbetet och se över behovet av ytterligare stöd när det gäller unga hbtqi-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive s.k. omvändelseförsök.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) har ett pågående uppdrag att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext.

Förebygga och bekämpa könsstymning

Regeringen skriver på sin hemsida att arbetet med att bekämpa könsstymning behöver bedrivas långsiktigt. Flera myndigheter har i uppdrag att vidareutveckla arbetet med att förebygga och bekämpa könsstymning. Jämställdhetsmyndigheten har en samordnande roll och ett uppföljningsansvar.

Nytt åtgärdsprogram

Regeringen anger på sin hemsida att den arbetar intensivt med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för att motverka och bekämpa könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck, som ska gälla för 2024–2026.

Bidrag till trossamfund

Den socialdemokratiska regeringen beslutade den 28 juli 2022 om proposition 2021/22:272 Statens stöd till trossamfund samt demokrativillkor vid stöd till civilsamhället. Regeringen föreslog att ett demokrativillkor ska gälla för att få stöd ur Allmänna arvsfonden enligt lagen (2021:401) om Allmänna arvsfonden och för stöd till trossamfund enligt den nya lagen om statsbidrag till trossamfund och enligt lagen om trossamfund. Regeringen gjorde vidare bedömningen att ett likalydande demokrativillkor som det som föreslås för stöd ur Allmänna arvsfonden bör uppställas för övrig statlig bidragsgivning som riktar sig till civilsamhället. Eftersom denna bidragsgivning regleras främst i förordningar, bör ett likalydande demokrativillkor föras in i de förordningar som reglerar övriga villkor för bidragsgivningen.

Regeringen (M, KD, L) beslutade den 10 november 2022 att återkalla proposition 2021/22:272 Statens stöd till trossamfund samt demokrativillkor vid stöd till civilsamhället (skr. 2022/23:14).

Den 5 april 2023 besvarade socialminister Jakob Forssmed en skriftlig fråga om vad statsrådet avser att göra för att stoppa utbetalningen av statsbidrag till trossamfund som inte lever upp till samhällets demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter (fr. 2022/23:494). Socialministern anförde följande:

Det är avgörande för legitimiteten för statens stöd till trossamfunden att medel går till trossamfund som bidrar till att upprätthålla och stärka det svenska civilsamhället och demokratin. Nuvarande reglering på området bör tydliggöras så att Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) ges bättre verktyg för att kunna stoppa felaktiga utbetalningar och återkräva bidrag som har betalats ut felaktigt.

För att kunna åstadkomma detta krävs en ny lagstiftning för statens stöd till trossamfunden. Regeringen har beslutat att återkalla den tidigare regeringens proposition om införande av nya demokrativillkor för statligt stöd till civilsamhället.

Vi har haft ett sakråd med representanter från civilsamhället och lyssnat in de synpunkter som fanns på det återkallade förslaget. Ett förslag till en ny lagstiftning bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Det är fortsatt prioriterat att säkerställa att medel inte går till organisationer och föreningar som främjar extremism, undergräver demokratin eller agerar i strid med samhällets grundläggande värderingar.

Regeringen fattade den 27 mars 2024 beslut om att överlämna proposition 2023/24:119 Statens stöd till trossamfund och civilsamhället – enhetliga och rättssäkra villkor till riksdagen. Propositionen behandlas i betänkande 2023/24:KrU7.

Tidöavtalet

I Tidöavtalet (s. 28) beskrivs hur Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna i ett samarbetsprojekt om kriminalitet kommer att utarbeta och genomföra politiska reformer för att bekämpa och förebygga brott samt öka tryggheten under valperioden 2022–2026. Under rubriken Breddad och skärpt lagstiftning mot hedersrelaterat förtryck och hedersrelaterade maktstrukturer anfördes följande:

Lagstiftning mot hedersrelaterat förtryck ska skärpas, stödet till utsatta förbättras och myndigheternas arbete effektiviseras. Bland annat kriminaliseras kontrollerande beteende, oskuldskontroller, oskuldoperationer, oskuldssintyg och stämpling och försök till vilseledande till tvångsåktenskapsresa. Vidare utreds behov av lagändringar i syfte att s.k. omvändelseterapi under hot eller på annat sätt tvinga någon att försöka förändra sin sexuella läggning ska vara förbjudet. Detta ska ske med respekt för grundlagsskyddade fri- och rättigheter, såsom religionsfriheten. Straffskalan för bl.a. hedersförtryck, äktenskapstvång och vilseledande till tvångsåktenskapsresa skärps. Skolans och elevhälsans roll för att motverka hedersrelaterat förtryck ska synliggöras. Insatserna för försvunna barn ska förstärkas och vite ska kunna utdömas för vårdnadshavare som inte

medverkar till att barnen återförs. Preskriptionstiden för hedersrelaterade brott mot barn ska förlängas. Äktenskap mellan kusiner ska inte vara tillåtet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har under senare år återkommande behandlat olika frågor om hedersrelaterat våld och förtryck m.m. För en utförlig redovisning av tidigare behandling kan hänvisas till betänkande 2022/23:JuU14 (s. 50 f.).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en utredare har fått i uppdrag av regeringen att analysera och ta ställning till bl.a. om straffskalorna för vissa hedersrelaterade brott bör skärpas. Utskottet anser att utredningens arbete inte bör föregripas och är mot denna bakgrund inte berett att nu föreslå något sådant tillkännagivande till regeringen om skärpta straff för hedersrelaterat våld som efterfrågas i motion 2023/24:884 (SD) yrkande 5. Utskottet avstyrker därför motionen.

När det gäller frågan om preskriptionstid för hedersrelaterade brott ansåg Hedersbrottsutredningen att de allmänna reglerna om preskription bör gälla för hedersbrott. Inte heller Preskriptionsutredningen ansåg att det var påkallat att ändra preskriptionstiderna för hedersbrott. Enlig propositionsförteckningen avser regeringen att besluta om propositionen En översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription i juni 2024. Utskottet är därför inte berett att nu, som anförs i motion 2023/24:1396 (M) yrkande 15, föreslå något tillkännagivande till regeringen om att möjligheten att avskaffa preskriptionstiden helt för hedersbrott och brott med hedersmotiv bör ses över. Utskottet avstyrker därför motionen.

Som framgår ovan har regeringen tillsatt en utredning om förstärkta åtgärder mot hedersrelaterat våld och förtryck. Utskottet anser att utredningsarbetet inte bör föregripas och är mot denna bakgrund inte berett att nu föreslå något tillkännagivande till regeringen om att det bör ses över vilka befogenheter myndigheter och rättsväsen behöver för att kunna säkra bevis mot brottsutövare inom hederskulturen, om att det bör klargöras om begränsningar av flickors val av klädsel är ett uttryck för brott som sorterar under hederskulturens brott, om att det behövs ett nytt straffrättsligt förbud mot kvinnoförnedrande moralpoliser samt utomrättsliga rättegångar och avtal såsom brudgåva och förmyndare för kvinnor för att godkänna skilsmässor eller om ett straffrättsligt ansvar för vårdnadshavare som inte förhindrar könsstympning. Utskottet avstyrker därför motionerna 2023/24:1396 (M) yrkande 5 och 9, 2023/24:2413 (L) yrkande 18 och 2023/24:884 (SD) yrkande 7.

Utskottet konstaterar att Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att kartlägga och analysera förekomsten av barnäktenskap, tvångsäktenskap och månggifte i Sverige samt andra närliggande frågor såsom förekomsten av arrangerade äktenskap, s.k. brudpris, s.k. giftomän samt tillfälliga religiösa

äktenskap för sexköp. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottets uppfattning inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2023/24:884 (SD) yrkande 4 om att en utredning bör tillsättas om hedersrelaterad brottslighet för att se hur situationen är i dag. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet anser att det är av stor vikt att medel inte går till organisationer och föreningar som främjar extremism eller agerar i strid med samhällets grundläggande värderingar. Regeringen fattade den 27 mars 2024 beslut om att överlämna proposition 2023/24:119 Statens stöd till trossamfund och civilsamhället – enhetliga och rättssäkra villkor till riksdagen. Mot denna bakgrund ser utskottet ingen anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande om att det bör klargöras vilka befogenheter svenska myndigheter behöver för att förhindra att svenska skattepengar finansierar brott mot mänskliga rättigheter. Utskottet avstyrker därmed motion 2023/24:1396 (M) yrkande 10.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har fått i uppdrag att säkerställa att det finns en särskild nationell funktion dit de som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck samt deras närstående kan vända sig för råd och vägledning. Som framgår ovan har regeringen fattat beslut om flera olika myndighetsuppdrag för att utveckla och intensifiera arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Mot den bakgrunden finns det inte skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2023/24:2669 (MP) yrkande 82 om att brottsoffrens tillgång till adekvata traumabehandlingar bör ses över. Motionsyrkandet avstyrks.

Kontaktförbud

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. utfärdande av kontaktförbud, geografiskt område och förbättrad samverkan.

Jämför reservation 9 (S), 10 (C), 11 (MP) och 12 (S).

Motionerna

Utfärdande av kontaktförbud

I kommittémotion 2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 71 framförs ett förslag om utvidgat kontaktförbud.

I kommittémotion 2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 13 föreslås att automatiskt kontaktförbud bör införas vid fällande dom för brott i nära relation samt en utredning av en begränsning till geografiskt område av särskilt utvidgat kontaktförbud.

I motion 2023/24:2588 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 2 anförs att kvinnor med skyddad identitet självständigt ska kunna ansöka om kontaktförbud.

Geografiskt område

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 71 föreslås att kontaktförbud ska kunna gälla större geografiska områden än i dag. Samma förslag framförs i kommittémotion 2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 114.

Förbättrad samverkan

I kommittémotion 2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 58 framförs förslag om förbättrad samverkan kring kvinnor som tvingas gömma sig.

Bakgrund

Gällande rätt

Lagen om kontaktförbud

Av 1 § lagen (1988:688) om kontaktförbud framgår att en person kan förbjudas att besöka eller på annat sätt ta kontakt med en annan person eller att följa efter denna person (kontaktförbud). Kontaktförbud får meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den mot vilken förbudet avses gälla kommer att begå brott mot, förfölja eller på annat sätt allvarligt trakassera den som förbudet ska skydda. Vid bedömningen av om det finns en sådan risk ska det särskilt beaktas om den mot vilken förbudet avses gälla har begått brott mot någon persons liv, hälsa, frihet eller frid. Ett kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud uppväger det intrång eller men i övrigt som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla. I 1 a § nämnda lag finns bestämmelser om möjligheten att meddela kontaktförbud när det gäller den gemensamma bostaden.

Av 2 § första stycket lagen om kontaktförbud framgår att om det kan antas att ett kontaktförbud enligt 1 § inte är tillräckligt, får förbudet utvidgas till att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas (utvidgat kontaktförbud). Ett beslut om utvidgat kontaktförbud får förenas med villkor om elektronisk övervakning. Om den mot vilken förbudet avses gälla har överträtt ett kontaktförbud, ska beslutet förenas med villkor om elektronisk övervakning, om det inte finns särskilda skäl mot det. Den som har överträtt ett utvidgat kontaktförbud får meddelas förbud att uppehålla sig inom ett större område än som följer av första stycket (särskilt utvidgat kontaktförbud). Förbudet får omfatta ett eller flera områden i anslutning till sådana platser där den andra personen har sin bostad eller arbetsplats eller annars brukar vistas. Det får inte avse ett större område än vad som är nödvändigt. Ett beslut om särskilt utvidgat kontaktförbud ska förenas med villkor om elektronisk övervakning, om det inte finns särskilda skäl mot det. Särskilt utvidgat kontaktförbud får meddelas endast om skälen för ett sådant förbud väger tyngre än

den inskränkning i rörelsefriheten som förbudet innebär för den mot vilken förbudet avses gälla.

Av 4 § framgår bl.a. följande. Kontaktförbud ska meddelas för en viss tid, högst ett år. Kontaktförbud när det gäller gemensam bostad får dock meddelas för högst två månader. Ett kontaktförbud när det gäller gemensam bostad får endast förlängas om det finns särskilda skäl och med högst två veckor i taget. Ett kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning får förlängas med högst tre månader i taget. I övrigt får ett kontaktförbud förlängas med högst ett år i taget.

Av 7 § lagen om kontaktförbud framgår att frågan om kontaktförbud prövas av allmän åklagare och tas upp på begäran av den som förbudet ska skydda eller när det annars finns anledning till det.

Av 24 § samma lag framgår att den som bryter mot ett kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning döms för överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning till fängelse i högst två år. Den som i övrigt bryter mot ett kontaktförbud döms för överträdelse av kontaktförbud till fängelse i högst ett år. I ringa fall ska det dömas till böter.

I 25 § anges att den som har getts ett kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning och som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet hindrar att den elektroniska övervakningen kommer till stånd döms för hindrande av elektronisk övervakning till böter eller fängelse i högst ett år.

Fridskränkning

Enligt 4 kap. 4 a § första stycket brottsbalken döms den som begår brottliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. brottsbalken eller enligt 24 § lagen om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person för grov fridskränkning till fängelse i lägst ett och högst sex år. Om gärningar som anges i första stycket har begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff. En förutsättning för att brottet ska kvalificeras som grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning är att var och en av gärningarna utgjort ett led i en upprepad kränkning av personens integritet och att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Avslutad utredning

Regeringen beslutade den 7 juli 2022 om kommittédirektiv om en översyn av kontaktförbudslagstiftningen (dir. 2022:114, Ju2022:14). En särskild utredare ska se över kontaktförbudslagstiftningen. Syftet med översynen är att säkerställa att lagstiftningen i så hög grad som möjligt tillgodoser intresset av att förebygga och ge skydd till främst kvinnor och barn som är utsatta för våld och andra kränkningar i nära relationer. Regeringen beslutade den 9 mars 2023 om tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2023:36).

Utredningen överlämnade den 12 februari 2024 betänkandet En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer (SOU 2024:13). Utredningen föreslår bl.a. följande:

- Kontaktförbud ska kunna utfärdas vid otillbörlig övervakning – exempelvis genom gps-sändare eller appar – och som skydd för förhörspersoner i en rättsprocess.
- Fler omständigheter ska beaktas vid riskbedömningen för att öka möjligheterna att utfärda kontaktförbud även om förbudspersonen inte tidigare begått brott.
- Särskilt utvidgade kontaktförbud ska kunna utfärdas som en förstahandsåtgärd.
- Det ska vara möjligt att i större utsträckning än i dag utfärda kontaktförbud som omfattar stora geografiska områden, t.ex. en hel kommun.
- Det ska införas en presumtion för kontaktförbud efter en fällande dom för exempelvis fridskränkingsbrott, olaga förföljelse eller allvarligare våldsbrott som riktats mot en närstående eller tidigare närstående person.
- Minimistrafvet för överträdelse av utvidgade och särskilt utvidgade kontaktförbud ska skärpas från 14 dagars fängelse till tre månaders fängelse, och
- Barn ska ha rätt till en särskild företrädare i ärenden om kontaktförbud för att tillgodose barnets bästa.

Utredningen bedömer att förslagen kommer att leda till fler kontaktförbud och en ökad användning av elektronisk övervakning. Utredningen bedömer också att fler personer kommer att få ett ändamålsenligt skydd samt att förslagen kommer att få positiva effekter för barns rättigheter. Utredningen föreslår att lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2025. Ärendet remitterades den 25 mars 2024 och remisstiden går ut den 26 juni 2024.

Tidöavtalet

I Tidöavtalet (s. 26) beskrivs hur Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna i ett samarbetsprojekt om kriminalitet kommer att utarbeta och genomföra politiska reformer för att bekämpa och förebygga brott samt öka tryggheten under valperioden 2022–2026. Under rubriken Kontaktförbud anför följande:

För att öka brottsoffrens skydd och rörelsefrihet ska det geografiska området för kontaktförbud utökas kraftigt vid en särskilt allvarlig hotbild, och i vissa fall kunna omfatta hela kommuner eller motsvarande. Möjlighet till husrannsakan för att delge beslut om kontaktförbud ska införas. Fler kontaktförbud, om så krävs med elektronisk övervakning, ska meddelas inför rättegångar för att skydda målsägande och vittnen, även vid brott där unga är inblandade.

Tidigare riksdagsbehandling

Den 22 juli 2021 beslutade regeringen om propositionen Skärpta straff för våld och andra kränkningar i nära relationer (prop. 2020/21:217). I propositionen lämnades bl.a. förslag om att ett utvidgat kontaktförbud ska kunna förenas med villkor om elektronisk övervakning som en förstahandsåtgärd. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2022. Genom de förslag i fråga om kontaktförbud som lämnades i propositionen bedömde regeringen att ett tillkännagivande från allmänna motionstiden 2020/21 var tillgodosett och därmed slutbehandlat. I samband med att propositionen behandlades föreslog utskottet dock flera nya tillkännagivanden till regeringen. Det rörde frågan om elektronisk övervakning av kontaktförbud, utökad geografiskt område för kontaktförbud och en översyn av lagen om kontaktförbud (bet. 2021/22:JuU8 s. 24 f.). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:39).

I skrivelse 2023/24:75 (s. 105 f.) anförs bl.a. att regeringen den 7 juli 2022 beslutade att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av kontaktförbudslagstiftningen (dir. 2022:114). I uppdraget ingår att ta ställning till behov av, lämplighet av och förutsättningar för att utöka möjligheterna att förena samtliga former av kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning och om lämpligt lämna författningsförslag. Uppdraget skulle redovisas senast den 7 augusti 2023. Den 9 mars 2023 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till utredningen som bl.a. innebar att utredningstiden förlängdes (dir. 2023:36). Uppdraget redovisades den 12 februari 2024 genom betänkandet En effektivare kontaktförbudslagstiftning – Ett utökad skydd för utsatta personer (SOU 2024:13). Punkten är inte slutbehandlad.

Vid behandling av motioner från allmänna motionstiden 2021/22 föreslog utskottet ett tillkännagivande om utökad användning av kontaktförbud för brottsmisstänkta och deras närstående (bet. 2021/22:JuU26 s. 45 f.). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:293). I skrivelse 2023/24:75 (s. 135) anförs att regeringen den 7 juli 2022 beslutade att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av kontaktförbudslagstiftningen (dir. 2022:114). Genom tilläggsdirektiv den 9 mars 2023 gav regeringen utredaren i uppdrag att även ta ställning till hur kontaktförbud, med eller utan villkor om elektronisk övervakning, ska kunna användas som ett skydd i en rättsprocess där målsäganden, vittnen eller andra förhörspersoner riskerar att hotas eller utsättas för våld. Utredaren skulle också ta ställning till om det i frågor om kontaktförbud finns behov av att ändra rätten till offentligt biträde för unga förbudspersoner samt lämna nödvändiga författningsförslag (dir. 2023:36). Uppdraget redovisades den 12 februari 2024 genom betänkandet En effektivare kontaktförbudslagstiftning – Ett utökad skydd för utsatta personer (SOU 2024:13). Punkten är inte slutbehandlad.

Den 17 mars 2022 beslutade regeringen om proposition 2021/22:196 Ökad kontroll vid verkställighet av fängelse med fotboja. I propositionen lämnades bl.a. förslag om att i viss mån öka möjligheterna för dömda att avtjäna sitt straff med fotboja och att effektivisera handläggningen. Förslaget innebar att Kriminalvården på eget initiativ ska kunna pröva om ett fängelsestraff ska

verkställas med fotboja, att Kriminalvården ges rätt att vid verkställighet med fotboja besluta om särskilda föreskrifter om förbud för den dömda att vistas på en särskilt angiven plats eller inom ett särskilt angett område samt att elektroniska hjälpmedel ska få användas för att kontrollera att en föreskrift om t.ex. vistelseförbud följs. Lagändringarna trädde i kraft den 1 oktober 2022. I samband med att propositionen behandlades föreslog utskottet två tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden. Enligt utskottet bör ett brottsoffers samtycke gälla som krav för verkställighet av fängelsestraff med fotboja även i de fall då den dömda personen dömts för våld och hot mellan närstående som inte delar bostad eller som inte har en parrelation, t.ex. vid hedersrelaterade brott. Vidare bör de områden som omfattas av ett vistelseförbud vara större än den omedelbara närheten kring ett brottsoffers bostad (bet. 2021/22:JuU42). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:434).

I skrivelse 2023/24:75 (s. 144) anförts att man inom Regeringskansliet analyserar frågan om samtycke som krav för verkställighet av fängelsestraff med fotboja i de fall där den dömda personen dömts för våld och hot mellan närstående som inte delar bostad eller som inte har en parrelation, t.ex. vid hedersrelaterade brott. Punkten är inte slutbehandlad.

När det gäller frågan om vistelseförbud m.m. anförts att regeringen den 30 juni 2022 beslutade om direktiv till utredningen Ett förstärkt samhällsskydd och en minskad risk för återfall i brott (dir. 2022:95) som bl.a. överväger ändringar inom ramen för påföljdssystemet som innebär utökade eller nya möjligheter att besluta var en dömd person ska vistas eller inte får vistas. Uppdraget skulle redovisas senast den 29 december 2023. Den 1 juni 2023 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till utredningen som bl.a. innebar att utredningstiden förlängdes. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2024 (dir. 2023:74). Punkten är inte slutbehandlad.

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2022/23 behandlades motioner om bl.a. utfärdande av kontaktförbud, fotboja och geografiskt område (bet. 2022/23:JuU14 s. 53 f.). Utskottet ansåg att motionsyrkandena skulle avslås bl.a. med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete. Riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2022/23:92).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan pågår en omfattande översyn av kontaktförbudslagstiftningen. Betänkandet En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer överlämnades till regeringen i februari 2024. Utredningen bedömer att förslagen kommer att leda till fler kontaktförbud och en ökad användning av elektronisk övervakning. Utredningen bedömer också att fler personer kommer att få ett ändamålsenligt skydd samt att förslagen kommer att få positiva effekter för barns rättigheter.

Utskottet är därför inte berett att nu föreslå något tillkännagivande till regeringen om utvidgat kontaktförbud, om en utredning om automatiskt kontaktförbud vid fällande dom för brott i nära relation samt begränsning till

geografiskt område när det gäller särskilt utvidgat kontaktförbud, om att kvinnor med skyddad identitet självständigt ska kunna ansöka om kontaktförbud, om att kontaktförbud ska kunna gälla större geografiska områden än i dag eller om förbättrad samverkan kring kvinnor som tvingas gömma sig. Utskottet avstyrker därför motionerna 2023/24:2640 (S) yrkande 71, 2023/24:2499 (C) yrkande 13, 2023/24:2588 (C) yrkande 2, 2023/24:2669 (MP) yrkande 71, 2023/24:2664 yrkande 114 och 2023/24:2640 (S) yrkande 58.

Stärkt skydd till brottsoffer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. åtgärder mot hatbrott, stärka Brottsoffermyndigheten som kunskapscentrum, brottsofferlag och stärkt skydd till brottsoffer.

Jämför reservation 13 (V), 14 (MP), 15 (MP), 16 (S, MP), 17 (S), 18 (C) och 19 (MP).

Motionerna

Åtgärder mot hatbrott

I kommittémotion 2023/24:18 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 3 föreslås att regeringen ger Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram fördjupade kunskapsunderlag om samtliga hatbrottsgrunder.

Stärka Brottsoffermyndigheten som kunskapscentrum

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 145 föreslås att Brottsoffermyndigheten ges i uppdrag att förstärka sin roll som kunskapscentrum för brottsofferfrågor.

Utvärderingsinstitut för trygghet

I motion 2023/24:1135 av Oliver Rosengren (M) föreslås att regeringen ska överväga att etablera ett forskningsinstitut med utvärderingsuppdrag för nationella och lokala trygghetsinsatser.

Polismyndighetens förmedling av uppgifter om brottsutsatta

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 150 anges att förutsättningarna för Polismyndigheten att förmedla uppgifter om brottsutsatta bör utredas.

Brottsofferlag

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 139 föreslås att en brottsofferlag ska införas. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 78.

Stärkt skydd till brottsoffer

I kommittémotion 2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 77 föreslås bättre skydd till brottsoffer.

I kommittémotion 2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 9 anges att när en anmälan görs om brott i nära relation ska den som är utsatt få brottsofferstöd inom ett dygn från polisanmälan.

I motion 2023/24:1628 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 18 föreslås stärkt skydd för brottsoffer.

Stärkt skydd till sexualbrottsoffer

I kommittémotion 2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 83 föreslås stärkta rättigheter för personer utsatta för sexualbrott.

Bakgrund

Bestämmelser till stöd för brottsoffer

Det finns en långtgående informationsskyldighet gentemot ett brottsoffer. Detta regleras bl.a. i förundersökningskungörelsen (1947:948). Exempelvis ska brottsoffret informeras om rätten till målsägandebiträde och stödperson, möjligheterna att begära skadestånd och få ersättning enligt brottsskadelagen samt möjligheten att ansöka om rättshjälp och kontaktförbud (13 a §). Enligt 13 b § ska brottsoffret så snart som möjligt tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om beslut om att en förundersökning inte ska inledas eller att en inledd förundersökning har lagts ned, beslut om att åtal inte ska väckas, tidpunkt och plats för sammanträden i rätten och en dom eller ett slutligt beslut i målet. Vidare ska brottsoffret informeras när en gripen, anhållen eller häktad misstänkt person avviker eller om frihetsberövandet hävs (13 c §).

EU:s brottsofferdirektiv och dess behandling i riksdagen

Den 25 oktober 2012 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF (brottsofferdirektivet). Direktivet trädde i kraft den 15 november 2012 och skulle vara genomfört i svensk rätt senast den 16 november 2015. I betänkande 2014/15:JuU21 Genomförande av brottsofferdirektivet behandlade utskottet proposition 2014/15:77 Genomförande av brottsofferdirektivet och åtta motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen. Regeringens bedömning i propositionen var att det endast

krävdes ett fåtal lagändringar för att genomföra direktivet i svensk rätt eftersom de flesta åtagandena i direktivet uppfylls av gällande rätt. Utskottet ställde sig bakom de förslag som lämnades i propositionen och föreslog att riksdagen skulle avslå motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:258).

EU-kommissionen lade den 12 juli 2023 fram ett förslag till Europaparlamentet och rådet om ändring i brottsofferdirektivet. Regeringen skickade förslaget på remiss för att få in synpunkter på förslaget. Remisstiden gick ut den 5 oktober 2023. Förhandlingarna av direktivet har fortsatt under våren 2024.

Brottsoffermyndighetens uppgift

Enligt 1 § förordningen (2007:1171) med instruktion för Brottssoffermyndigheten är Brottssoffermyndighetens uppgift att främja brottsoffers rättigheter, uppmärksamma deras behov och intressen samt vara ett informations- och kunskapscentrum för brottsofferfrågor.

Pågående och avslutade uppdrag till Brottssoffermyndigheten m.m.

Brottssoffermyndigheten har haft i uppdrag att utreda förutsättningarna för en nationell brottsofferportal. Uppdraget innebar att utreda förutsättningarna för ett kostnadseffektivt inrättande av en s.k. brottsofferportal, dvs. ett gemensamt nationellt onlineinformationsverktyg för att underlätta tillgången till hjälp och stöd för fysiska och juridiska personer som har lidit skada till följd av brott som begåtts genom missbruk av personuppgifter. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet den 26 maj 2023.

Av Brottssoffermyndighetens regleringsbrev för 2023 framgår att myndigheten har i uppdrag att kartlägga vilket stöd som ges till brottsoffer i Sverige i dag samt att föreslå en modell för regelbunden uppföljning av vilket stöd och bemötande brottsoffer får från myndigheter och andra aktörer. Inom ramen för uppdraget ska myndigheten ta fram en plan för hur myndigheten kan utveckla rollen som informations- och kunskapscentrum för brottsofferfrågor samt vidta åtgärder i syfte att åstadkomma ett likvärdigt och kvalitativt stöd till brottsutsatta i hela landet. Brottssoffermyndigheten ska även överväga och föreslå en samordnande aktör för stöd till brottsoffer. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 10 juni 2024. I Brottssoffermyndighetens årsredovisning för 2023 framgår att det i juni 2023 fattades ett ändringsbeslut med innebörden att myndigheten även ska föreslå en samordnande aktör när det gäller stöd och insatser till brottsoffer. Inom ramen för uppdraget har ett flertal aktiviteter genomförts som litteraturgenomgångar, kontakter med nyckelaktörer och utveckling av myndighetens externa webbplats. En delredovisning av uppdraget presenterades under hösten 2023 genom en plan för hur Brottssoffermyndigheten kan utveckla rollen som informations- och kunskapscentrum för brottsofferfrågor.

Brottsoffermyndigheten har i regleringsbrevet för 2024 fått i uppdrag att ta fram och sprida information till de som riskerar att utsättas eller har utsatts för hatbrott. Arbetet ska bygga på tidigare genomförda åtgärder som haft fokus på personer som riskerar att utsättas för hatbrott med islamofobiska motiv och inkluderat insatser riktade till verksamma inom myndigheter och civilsamhället som möter personer utsatta för hatbrott med olika motiv. Uppdraget som nu ges ska omfatta hatbrott oavsett motiv om det syftar till att kränka brottsoffrets identitet. Utgångspunkten för arbetet ska likt tidigare insatser vara att det ska få fler att polisanmäla händelser som kan vara hatbrott. I genomförandet av uppdraget ska myndigheten inhämta kunskap och erfarenheter från relevanta organisationer inom det civila samhället och berörda myndigheter.

I Brottsoffermyndighetens årsredovisning för 2023 anges följande under avsnittet Kunskapscentrum och rubriken Målsättning (s. 25):

Den långsiktiga målsättningen för Kunskapscentrum är att alla brottsoffer och berörda aktörer ska ha den kunskap och information som krävs för att brottsoffer ska få den upprättelse samt det skydd, stöd och bemötande de har rätt till. För att nå målet informerar Kunskapscentrum brottsoffer om deras rättigheter och utbildar såväl professionella som ideella aktörer. Kunskapscentrum genomför även särskilda regeringsuppdrag och ansvarar för myndighetens internationella verksamhet.

Av Brottsoffermyndighetens årsredovisning framgår även följande (s. 35):

Brottsoffermyndigheten har under året arbetat med ett stort antal regeringsuppdrag som sammantaget kommer att innebära ökade möjligheter för brottsoffer att få information och bidra till ökad kunskap hos yrkesverksamma och ideellt aktiva. Arbetet inom kartläggningsuppdraget har fokuserat på att inhämta information om kommunernas arbete med brottsoffer samt att utreda och förankra ett förslag till samordning på brottsofferområdet. Myndigheten har därutöver i flera uppdrag utvecklat information till särskilt utsatta brottsofferkategorier.

Brottsoffermyndighetens kontinuerliga arbete med att uppdatera, vidareutveckla och sprida kännedom om myndighetens webbplatser har lett till att ett stort antal personer hos myndighetens målgrupper har nåtts av information. Den information riktad till brottsutsatta barn som myndigheten samlar på webbplatsen jagvillveta.se har under året uppdaterats och moderniserats. Den nya webbplatsen kommer att lanseras under 2024.

Uppdrag till Polismyndigheten

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2024 framgår att Polismyndigheten ska redovisa hur informationen till brottsutsatta har förbättrats. Redovisningen ska särskilt belysa myndighetens arbete för att löpande följa upp informationsgivningen till brottsutsatta samt arbetet med ett utvecklat och anpassat stöd till berörda medarbetare. Myndigheten ska dessutom redogöra för tillämpningen av rutiner som säkerställer att brottsutsatta får den information som de behöver under ett ärendes hela gång (jfr bet. 2021/22:JuU12 punkt 1, rskr. 2021/22:144).

Riksrevisionens granskning av Polismyndighetens information till brottsutsatta

En målsägande ska enligt förundersökningskungörelsen (1947:948) få information om sina rättigheter, om vilka möjligheter det finns att få stöd och om de beslut som fattas under utredningen och förundersökningen.

Riksrevisionen har granskat Polismyndighetens information till brottsutsatta. Den 15 juni 2021 presenterades rapporten Effektiviteten i Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta (RiR 2021:20). I rapporten anges bl.a. följande:

Varje år ska Polismyndigheten informera omkring en miljon brottsutsatta personer om deras rättigheter, vilka stöd de kan få och hur deras pågående ärenden fortskrider. Det innebär att många medarbetare behöver informera brottsutsatta i många olika typer av situationer. Riksrevisionen har granskat effektiviteten i Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta.

Granskningen fokuserar på om den interna styrningen och stödet för hur brottsutsatta ska informeras är effektiva och om de bygger på ändamålsenliga analyser.

Granskningen visar att det finns flera brister som gör att arbetet inte är så effektivt som det skulle kunna vara. Bristerna handlar till stor del om att Polismyndigheten har gett olika kategorier av medarbetare viktiga informationsuppgifter som inte är anpassade till de som ska utföra dem och som inte matchas av bra stöd. Därtill saknar myndigheten viktiga underlag för att kunna utveckla sitt arbete med att informera brottsutsatta.

Riksrevisionen rekommenderar Polismyndigheten att följa upp och utvärdera i vilken utsträckning och hur medarbetare informerar brottsutsatta. Polismyndigheten bör även utvärdera, anpassa och utveckla stödet till olika kategorier av medarbetares olika förutsättningar. Polismyndigheten bör också se över utbildningarna för operatörer på Polisens kontaktcenter och för civilanställda receptionister. Vidare bör myndigheten införa rutiner med tydlig ansvarsfördelning som säkerställer att brottsutsatta får den information de behöver under hela ärendets gång.

Regeringen överlämnade hösten 2021 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta till riksdagen (skr. 2021/22:57). Vid beredningen av denna anförde utskottet följande (bet. 2021/22:JuU12 s. 9 f.):

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det är viktigt att brottsutsatta får den information de har rätt till, för att säkerställa att den som har utsatts för brott får adekvat stöd och skydd men också för att förbättra förutsättningarna för att denne ska vilja medverka i utredningen av brottet. Brottsförebyggande rådets Nationella trygghetsundersökning visar dock att endast en tredjedel av de brottsutsatta är nöjda med den information som lämnas i det egna ärendet av Polismyndigheten.

Riksrevisionens samlade slutsats av granskningen är att det finns flera brister som gör att Polismyndighetens arbete inte är så effektivt som det skulle kunna vara. Utskottet delar denna uppfattning och ser allvarligt på de brister i Polismyndighetens arbete som har framkommit i granskningen. Utskottet vill understryka att detta ytterst är en fråga om förtroende för rättsväsendet i stort och därför måste prioriteras högt av myndigheten. Utskottet anser i likhet med Polismyndigheten att rekommendationerna som Riksrevisionen har lämnat är relevanta. Utskottet välkomnar att

Polismyndigheten behandlar rekommendationerna inom ramen för en större intern översyn av hur myndigheten arbetar med brottsutsatta.

Utskottet ser positivt på de åtgärder som redan har vidtagits och noterar särskilt att förbättringar har genomförts i utbildningen för flera yrkeskategorier och att förändringar har gjorts när det gäller hanteringen av informationsbrevet Till dig som utsatts för brott. När det gäller rekommendationen om att införa rutiner med tydlig ansvarsfördelning som säkerställer att brottsutsatta får den information de behöver under hela ärendets gång, anges i skrivelsen att Polismyndigheten anser att sådana rutiner redan finns men att de behöver genomföras bättre, vilket myndigheten kommer att arbeta med framöver. Utskottet noterar att regeringen har för avsikt att särskilt följa upp detta arbete. Enligt utskottets mening är dock detta inte tillräckligt. Att det finns brister när det gäller Polismyndighetens information till brottsutsatta har varit känt en längre tid och riksdagen har, på utskottets förslag, riktat flera tillkännagivanden till regeringen om detta. Mot den bakgrunden menar utskottet att det är angeläget att regeringen nu tar samtliga fyra rekommendationer från Riksrevisionen på allvar. Utskottet anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att Polismyndighetens arbete med information till brottsutsatta förbättras i enlighet med rekommendationerna i Riksrevisionens rapport.

Det som utskottet nu har anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen.

Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:144).

I Trygghetsberedningens betänkande Vägar till ett tryggare samhälle (SOU 2021:85 s. 325 f.) hänvisas till Riksrevisionens rapport. Kommittén bakom betänkandet gör bedömningen att det finns ett behov av att underlätta Polismyndighetens arbete med att förmedla brottsutsattas kontaktuppgifter i syfte att ge tillgång till stödinsatser. Kommittén anser att regeringen bör utreda förutsättningarna för Polismyndigheten att, med iakttagande av kraven på saklighet och opartiskhet, förmedla uppgifter om brottsutsatta. En sådan utredning bör även omfatta frågor om sekretess och skydd av personuppgifter vid digital förmedling av kontaktuppgifter. Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut den 1 april 2022. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Stöd till hatbrottsoffer

Den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott beslutades av regeringen 2016. Planens övergripande mål är ett mer strategiskt, effektivt och samlat arbete i dessa frågor. Den utgör en grund och en inriktning för arbetet mot rasism och hatbrott inom de särskilt viktiga strategiska områden som identifieras:

- mer kunskap
- utbildning och forskning
- förbättrad samordning och uppföljning
- civila samhället – ökat stöd och fördjupad dialog
- förstärkt förebyggande arbete på nätet
- ett mer aktivt rättsväsen.

Planen har inget slutdatum och ett stort antal insatser mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott har beslutats och genomförts sedan dess tillkomst. Forum för levande historia ansvarar för samordning och uppföljning av arbetet med planen och lämnar årligen en samlad rapport om arbetet till regeringen.

Fem åtgärdsprogram från Brottsförebyggande rådet mot olika former av rasism kompletterar den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Åtgärdsprogrammen har tagits fram för perioden 2022–2024 och syftet är att motverka afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi respektive rasism mot samer.

Regeringen beslutade den 30 juni 2022 att Statskontoret ska följa upp och analysera den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Statskontoret redovisade uppdraget till regeringen i juni 2023. Statskontoret rekommenderar bl.a. regeringen följande:

- Formulera ett eller flera mål för vad arbetet med den nationella planen mot rasism ska leda fram till.
- Se över hur de involverade myndigheternas uppdrag bidrar till att uppnå dessa övergripande mål och att myndigheterna har rätt förutsättningar att utföra sina uppdrag.
- Utse ett antal strategiska myndigheter med särskilt ansvar för arbetet mot rasism.
- Förstärk Forum för levande historias roll inom kunskapsutveckling och med att identifiera kunskapsluckor inom arbetet mot rasism.
- Använd i större utsträckning länsstyrelsernas befintliga uppdrag och arbete, framför allt kopplat till området mänskliga rättigheter.

Brottsoffermyndigheten deltog under 2020 och 2021 i det EU-finansierade projektet Estar – Enhancing Stakeholder Awareness and Resources for Hate Crime Victim Support. Syftet med projektet var att bidra till bättre stöd och bemötande av hatbrottsoffer i Europa.

Stöd till offer för unga gärningspersoner

Regeringen beslutade den 9 mars 2023 om propositionen Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott (prop. 2022/23:78). I propositionen föreslog regeringen bl.a. att ett målsägandebitråde eller en särskild företrädare för barn ska kunna förordnas för målsäganden när den som misstänks ha begått brottet är under 15 år. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2023 och behandlades i betänkande 2022/23:JuU21.

Trygghetsberedningen

Regeringen beslutade den 26 mars 2020 om kommittédirektiv till en parlamentarisk trygghetsberedning (dir. 2020:32). Enligt direktiven ska en parlamentariskt sammansatt kommitté i form av en trygghetsberedning, biträdd av sakkunniga och experter, bistå regeringen med underlag till utformningen av en

kunskapsbaserad och brett förankrad kriminalpolitik som ska bidra till att uppfylla de kriminalpolitiska målen att minska brottsligheten och öka människors trygghet.

Kommittén har lämnat två delbetänkanden, dels Vägar till ett tryggare samhälle (SOU 2021:85), dels Vägar till ett tryggare samhälle – Kraftsamling för barn och unga (SOU 2022:67). I det första delbetänkandet föreslås bl.a. att Brottsoffermyndigheten får ett förstärkt uppdrag att, i samråd med andra berörda aktörer, systematiskt sammanställa och tillgängliggöra relevant kunskap på brottsofferområdet. I uppdraget bör ingå att föreslå en modell för regelbunden uppföljning av vilket stöd och bemötande brottsutsatta får från myndigheter och andra aktörer i samhället (s. 312 f.). Vidare föreslås att regeringen utreder förutsättningarna för Polismyndigheten att, med iakttagande av kraven på saklighet och opartiskhet, förmedla uppgifter om brottsutsatta. En sådan utredning bör även omfatta frågor om sekretess och skydd av personuppgifter vid digital förmedling av kontaktoppgifter (s. 325 f.). Betänkandena har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Genom tilläggsdirektiv som beslutades den 20 april 2023 ändrades uppdraget på så sätt att kommittén ska kartlägga kompetenser som är involverade i arbetet med att förebygga återfall i brott och analysera hur den samlade kompetensen gemensamt kan bidra i det återfallsförebyggande arbetet (dir. 2023:57). Uppdraget ska redovisas senast den 30 augusti 2024.

Tidöavtalet

I Tidöavtalet (s. 28) beskrivs hur Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna i ett samarbetsprojekt om kriminalitet kommer att utarbeta och genomföra politiska reformer för att bekämpa och förebygga brott samt öka tryggheten under valperioden 2022–2026. Under rubriken Stöd och information till utsatta anför följande:

Ökade insatser ska göras för att brottsoffer och potentiella brottsoffer ska ha full kännedom om sina rättigheter och om möjligheter till hjälp och stöd. Riktade insatser ska ske till personer i en särskilt utsatt situation, såsom barn och unga, äldre samt personer utsatta för hedersrelaterat förtryck.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har under senare år återkommande behandlat olika frågor om stärkt skydd till brottsoffer. För en utförlig redovisning av tidigare behandling kan hänvisas till betänkande 2022/23:JuU14 (s. 68 f. och s. 76 f.).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan finns det en nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Den utgör en grund och en inriktning för arbetet mot rasism och hatbrott inom de strategiska områden som identifierats, bl.a. mer

kunskap samt utbildning och forskning. Den nationella planen har kompletterats med åtgärdsprogram från Brottsförebyggande rådet med syftet att motverka afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi respektive rasism mot samer. Utskottet är inte berett att ta något initiativ med anledning av det som anförs i motionen om att regeringen ska ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram fördjupade kunskapsunderlag om samtliga hatbrottsgrunder. Därmed avstyrker utskottet motion 2023/24:18 (V) yrkande 3.

Enligt instruktionen för Brottsoffermyndigheten har myndigheten bl.a. i uppgift att vara ett informations- och kunskapscentrum för brottsofferfrågor. Trygghetsberedningen har föreslagit att Brottsoffermyndigheten ska få ett förstärkt uppdrag att, i samråd med andra berörda aktörer, systematiskt sammanställa och tillgängliggöra relevant kunskap på brottsofferområdet. Mot bakgrund av att ärendet bereds inom Regeringskansliet är utskottet inte berett att ställa sig bakom att Brottsoffermyndigheten bör få i uppdrag att förstärka sin roll som kunskapscentrum för brottsofferfrågor. Utskottet avstyrker därmed motion 2023/24:2669 (MP) yrkande 145.

Utskottet är inte heller berett att ta något initiativ med anledning av det som anförs i en motion om att överväga att etablera ett forskningsinstitut med utvärderingsuppdrag för nationella och lokala trygghetsinsatser. Därmed avstyrker utskottet motion 2023/24:1135 (M).

Trygghetsberedningen har föreslagit att regeringen utreder förutsättningarna för Polismyndigheten att, med iakttagande av kraven på saklighet och opartiskhet, förmedla uppgifter om brottsutsatta. Mot bakgrund av att ärendet bereds inom Regeringskansliet finner utskottet inte att det finns skäl att ta något initiativ med anledning av motion 2023/24:2669 (MP) yrkande 150. Utskottet avstyrker motionen.

Utskottet gör inte någon annan bedömning än tidigare när det gäller frågan om en brottsofferlag. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2023/24:2640 (S) yrkande 78 och 2023/24:2669 (MP) yrkande 139. Utskottet gör inte heller någon annan bedömning än tidigare när det gäller frågan om att en person som gör en anmälan om brott i nära relation ska få brottsofferstöd inom ett dygn från polisanmälan. Därmed avstyrks motion 2023/24:2499 (C) yrkande 9. Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om bättre skydd till brottsoffer. Utskottet ser inte heller nu något skäl att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande och avstyrker därför motionerna 2023/24:2640 (S) yrkande 77 och 2023/24:1628 (C) yrkande 18.

Utskottet är inte berett att ta något initiativ med anledning av det som anförs om stärkta rättigheter för personer som utsatts för sexualbrott. Därmed avstyrker utskottet motion 2023/24:2664 (MP) yrkande 83.

Unga brottsoffer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. barnahus och spridning av barnpornografi.

Jämför reservation 20 (V) och 21 (C).

Motionerna

Barnahus

I partimotion 2023/24:994 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 anförs att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att ta fram nationella riktlinjer för barnahus i hela landet.

Skydd för barn mot kriminella gäng

I motion 2023/24:1278 av Noria Manouchi (M) yrkande 1 anförs att regeringen bör överväga en lagändring med syfte att den unga åldern ensamt ska anses utgöra nödläge vid brottsbeskrivningen av människohandel.

Spridning av barnpornografi

I motion 2023/24:591 av Johanna Rantsi (M) anges att införandet av detektionsverktyg mot barnpornografi bör uppmuntras i offentlig verksamhets it-miljöer.

I motion 2023/24:2590 av Helena Vilhelmsson (C) yrkande 1 föreslås att programvara ska användas som säkerställer att material som polisen klassificerat som sexuellt övergrepp på barn inte kan hanteras, spridas eller laddas ned obemärkt på enheter i offentliga verksamheters it-miljö.

Bakgrund

Barnahus

Nationella riktlinjer

På uppdrag av regeringen har Rikspolisstyrelsen i samverkan med Åklagarmyndigheten, Rättshälsömyndigheten och Socialstyrelsen tagit fram nationella riktlinjer för samverkan kring barn som misstänks vara utsatta för brott (Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets barnahus, POA-428-6530/08). Syftet med riktlinjerna är att säkerställa att samverkan mellan berörda myndigheter vid utredningar om barn sker på ett effektivt och rättssäkert sätt med ett konsekvent barnperspektiv. Enligt riktlinjerna ska arbete med brottsutsatta barn främst bedrivas i s.k. barnahus, men även på orter där sådana saknas ska samverkan ske. Förfarandet för när barn

hörs under förundersökningen ska präglas av ett konsekvent barnperspektiv. Målgruppen för samverkan är barn som misstänks vara utsatta för misshandel och andra våldsbrott, sexualbrott eller brott mot förbud mot könsstympning av kvinnor. I målgruppen ingår även barn som lever med våld i familjen (vittnen till våld). Polisen arbetar därför enligt särskilda metoder när offret är ett barn. Förhör hålls av särskilt utbildad personal antingen i barnahus eller i speciellt inredda förhörssrum för barn hos polisen för att barnet ska slippa besöka olika inrättningar och upprepa sin historia. Videoförhör används för att barnet inte ska behöva närvara vid rättegången (prop. 2012/13:111 s. 93).

Utvärdering av barnahusverksamheten

Regeringen gav i december 2018 Linköpings universitet i uppdrag att utvärdera barnahusverksamheterna i Sverige. Uppdraget redovisades till regeringen i mars 2019. Av slutrapporten framgår att 32 barnahus besöktes inom ramen för utvärderingen under september 2018–februari 2019. I utvärderingen konstateras att det finns många välfungerande barnahus men att det förekommer regionala skillnader i barnahusens organisation och verksamhet. 68 kommuner, främst i norra Sverige, Jämtland, Halland och de sydöstra delarna av Sverige, står utanför verksamheten. I sammanfattningen anförts bl.a. följande (s. 5):

Ur ett barnperspektiv medför de konstaterade regionala skillnaderna en risk för ett icke likvärdigt bemötande, stöd och skydd. Detta kan yttra sig i form av olikheter bland annat gällande definition av målgrupper för Barnahuset, krisstöd och bedömning av vårdbehov, tillgång till barnmedicinsk och barn- och ungdomspsykiatrisk vård, möjlighet att erbjuda frivilliga hälsokontroller samt att tillgodose syskons behov av stöd och behandling. Läget ter sig problematiskt för åldersgruppen 15–18-åringar, som nödvändigtvis inte kommer i kontakt med Barnahuset.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det har sedan 2013 tillkommit ytterligare ett antal Barnahus samtidigt som de grundläggande problemen som belysts i de tidigare utredningarna kvarstår. Det finns dock utrymme för förbättringar då det gäller det multiprofessionella teamarbetet och det tvärasektionella samarbetet, men de stora utmaningarna finns då det gäller behovet av en enhetlig nationell styrning som slår fast att barn som misstänks vara utsatta för brott ska utredas i en barnvänlig miljö där berörda myndigheter samlas och samverkar under ett tak, och där brottsutredning, skydd, samt fysisk och psykisk hälsa beaktas. Vidare saknas en nationell samordning av verksamheten i Barnahus. Befintlig sekretesslagstiftning försvårar samverkan och gör det svårt för Barnahuset att leva upp till de nationella kriterierna. Lagstiftningen förhindrar även gemensam statistikföring och försvårar därmed uppföljning och planering av verksamheten i Barnahus.

Utredningen En uppväxt fri från våld

Regeringen beslutade den 29 april 2021 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna ett förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2021:29). Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa våld mot

barn under den närmaste tioårsperioden. Uppdraget redovisades den 18 januari 2023 genom betänkandet En uppväxt fri från våld (SOU 2022:70). Utredningen föreslår bl.a. följande:

- Barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses.
- Barn ska få individanpassad information och ges goda förutsättningar att komma till tals och få sina åsikter beaktade.
- Yrkesverksamma ska bemöta barnet på ett respektfullt och anpassat sätt och ha särskild kompetens.
- Brottmålsprocessen ska vara så kort som möjligt utan att inskränka rätts-säkerheten.
- Barn ska erbjudas stöd under och efter brottmålsprocessen.
- Samverkan måste ske med barnets behov i fokus – barnahusverksamheter ska finnas i hela Sverige och utvecklas.

Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut den 7 augusti 2023.

Skydd för barn mot kriminella gäng

Den 1 juli 2023 trädde ett antal lagändringar i kraft som syftar till att markera allvaret i brott som begås i kriminella nätverk och vid kriminella uppgörelser samt att ge rättsväsendet utvidgade möjligheter att bekämpa sådan kriminalitet (se bet. 2022/23:JuU8). Det infördes bl.a. en ny straffbestämmelse som gör det straffbart att involvera personer som är under 18 år i brott eller brottslig verksamhet (16 kap. 5 a § brottsbalken).

Regeringen presenterade på en pressträff den 20 november 2023 ett nytt paket för att bryta rekryteringen av barn och unga till kriminella gäng. Det har bl.a. inrättats en samverkansstruktur som omfattar ett stort antal myndigheter, kommuner och andra aktörer. Samverkansstrukturen knyter samman nationell, regional och lokal nivå. Fokus för samverkansstrukturen är barn och unga i miljöer kopplade till organiserad brottslighet som riskerar att begå eller begår grova brott. Arbetet med etableringen ska ledas av ett nationellt råd. Det nationella rådet ska vara inrättat och ha inlett sitt arbete senast den 31 december 2023. De regionala och lokala råden ska inrättas och starta sitt arbete successivt under 2024. Arbetet vid det nationella rådet ska ledas av Polismyndigheten. Där ska även Brottsförebyggande rådet, Kriminalvården, länsstyrelserna, Socialstyrelsen, Sis, Skolverket och Åklagarmyndigheten ingå. En redovisning av hur arbetet har genomförts ska lämnas till Regeringskansliet senast den 6 december 2024 med en delredovisning senast den 31 maj 2024. Regeringen ska även starta ett pilotprojekt med fyra team, där ambitionen är att ha dem på plats i början av 2024. Syftet med teamen är att stötta socialtjänsten i särskilt utsatta kommuner. Förstärkningsteamerna ska motverka att fler barn och unga dras in i kriminalitet.

Spridning av barnpornografi

Regeringen beslutade den 30 juni 2022 om kommittédirektiv (dir. 2022:100) för Utredningen om skydd, stöd och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi (A 2022:02). Utredningen överlämnade i november 2023 betänkandet Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98). Utredningen föreslår bl.a. att regeringen ger Polismyndigheten i uppdrag att med stöd av Jämställdhetsmyndigheten kartlägga behovet av kunskapshöjande insatser och utvecklade arbetssätt för utredning av brott som bedöms kunna begås vid produktion eller distribution av pornografi samt att sedan genomföra de insatser som myndigheterna bedömer behövs i syfte att fler brott ska utredas. Detta omfattar rutiner för tekniskt stöd. Betänkandet remitterades den 23 februari 2024 och remisstiden går ut den 24 maj 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2019/20 (bet. 2019/20:JuU29 s. 51 f.) föreslog utskottet ett tillkännagivande om att regeringen ska ta fram en nationell plan för barnahusens verksamhet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn oavsett var i landet man bor. Utskottet anförde bl.a. följande:

Utskottet anser att det så långt som det är möjligt ska undvikas att ett barn slussas runt mellan flera olika myndigheter och att barnet inte ska behöva upprepa sin historia för flera olika personer. Barnahus är ett bra exempel på en trygg och barnvänlig miljö där barn som misstänks vara utsatta för övergrepp är i centrum för utredningsprocessen. Det är ytterst viktigt att alla barn som behöver får tillgång till denna verksamhet och att insatserna håller lika god kvalitet och är likvärdiga över hela landet. Utskottet anser därför att regeringen ska ta fram en nationell plan för barnahusens verksamhet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:233).

I skrivelse 2023/24:75 (s. 56) anför regeringen att en utredare har haft i uppdrag att lämna förslag på en strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inkluderat hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2021:29). I uppdraget ingick att lämna förslag på hur barnahusverksamheten kan utvecklas, exempelvis när det gäller att ge likvärdig tillgång till stöd till barn under hela brottmålsprocessen och genom nationell samordning. Utredningen överlämnades den 18 januari 2023 och remisstiden gick ut den 7 augusti 2023. Punkten är inte slutbehandlad.

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2020/21 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att det skyndsamt bör tas fram en nationell plan för barnahusens verksamhet för att förbättra likvärdigheten och tillgången för alla barn oavsett var i landet de bor (bet. 2020/21:JuU27 s. 64 f.). Utskottet anförde följande:

I slutredovisningen av uppdraget gällande utvärdering av barnahusverksamheterna i Sverige framgår det att många barnahus fungerar bra men att det finns regionala skillnader. Detta medför risker för att barn som utsatts för brott inte får ett likvärdigt bemötande, stöd och skydd, något som i framtiden kan komma att innebära stora svårigheter för det utsatta barnet. Det är enligt utskottets mening viktigt att bristerna som slutredovisningen pekade på åtgärdas skyndsamt.

Förra året tillkännagav riksdagen att regeringen ska ta fram en nationell plan för barnahusens verksamhet för att förbättra likvärdigheten och tillgången för alla barn oavsett var i landet man bor. Regeringen bör därför skyndsamt presentera en sådan nationell plan som ska innehålla förebyggande åtgärder samt åtgärder när ett barn blivit utsatt. Planen ska tydliggöra vilket ansvar alla aktörer har, och när det finns brister ska förbättringar föreslås.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345).

I skrivelse 2023/24:75 (s. 84) anför regeringen att punkten inte är slutbehandlad.

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2021/22 föreslog utskottet ett tillkännagivande om en nationell plan för barnahusens verksamhet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn (bet. 2021/22:JuU26 s. 60 f.). Utskottet anförde följande:

Utskottet anser [...] att det är positivt att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. lämna ett förslag på hur barnahusverksamheten kan utvecklas, exempelvis vad gäller att ge ett likvärdigt stöd. För att betona vikten av att detta arbete också leder fram till en nationell plan för barnahusens verksamhet anser utskottet att riksdagen bör göra ännu ett tillkännagivande till regeringen i frågan.

Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:293).

I skrivelse 2023/24:75 (s. 135 f.) anför regeringen att tillkännagivandet motsvarar tillkännagivandet om barnahus (bet. 2020/21:JuU27 s. 64 f.) och att punkten inte är slutbehandlad.

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2022/23 behandlades en motion om barnahus där det efterfrågades en översyn av möjligheten att ge unga brottsoffer i hela landet tillgång till barnahus (bet. 2022/23:JuU14 s. 83 f.). Utskottet ansåg att motionsyrkandet skulle avslås med hänvisning till att betänkandet En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn hade redovisats i januari 2023 och att utredningen tar ett helhetsgrepp på flera frågor som rör unga brottsoffer och att det därför inte fanns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan redovisades betänkandet En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn i januari 2023. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utredningen tar ett helhetsgrepp på flera frågor som rör unga brottsoffer. Enligt utskottets uppfattning finns det därför inte nu skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet om att regeringen bör tillsätta en

utredning i syfte att ta fram nationella riktlinjer för barnahus i hela landet. Utskottet avstyrker därför motion 2023/24:994 (V) yrkande 4.

Som framgår ovan trädde ett antal lagändringar i kraft den 1 juli 2023 som syftar till att markera allvaret i brott som begås i kriminella nätverk och vid kriminella uppöknelser samt att ge rättsväsendet utvidgade möjligheter att bekämpa sådan kriminalitet. Det infördes bl.a. en ny straffbestämmelse som gör det straffbart att involvera personer som är under 18 år i brott eller brottslig verksamhet. Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet om att regeringen bör överväga en lagändring med syftet att den unga åldern ensam ska anses utgöra nödläge vid brottsbeskrivningen av människohandel. Utskottet avstyrker därför motion 2023/24:1278 (M) yrkande 1.

Utskottet är inte berett att ta något initiativ med anledning av det som anförs i motion 2023/24:591 (M) om att införandet av detektionsverktyg mot barnpornografi bör uppmuntras i offentlig verksamhets it-miljöer eller i motion 2023/24:2590 (C) yrkande 1 om att programvara bör användas som säkerställer att material som polisen klassificerat som sexuellt övergrepp på barn inte kan hanteras, spridas eller laddas ned obemärkt på enheter i offentliga verksamheters it-miljö. Utskottet avstyrker därför motionerna.

Registerkontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. registerutdrag.
Jämför reservation 22 (C).

Motionerna

Register över återfallsförbrytare i sexualbrott

I motion 2023/24:1142 av Boriana Åberg (M) yrkande 2 föreslås att ett register över återfallsförbrytare i sexualbrott mot barn övervägs.

Registerutdrag

I motion 2023/24:1737 av Christofer Bergenblock och Anne-Li Sjölund (båda C) föreslås att möjligheten till registerkontroll av personer som i sitt uppdrag har direkt och regelbunden kontakt med personer med intellektuell funktionsnedsättning utreds.

Bakgrund

Lagen om belastningsregister

Uppgifter om den som har dömts eller på annat sätt lagförts för brott finns i belastningsregistret som förs av Polismyndigheten. Bestämmelser om belastningsregistret finns i lagen (1998:620) om belastningsregister med tillhörande förordning (1999:1134). För uppgifter i registret gäller absolut sekretess. Uppgifter från belastningsregistret får därför endast lämnas ut med stöd av bestämmelser som bryter sekretessen.

Enligt 3 § lagen om belastningsregister innehåller registret uppgifter om den som genom dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande om ordningsbot har ålagts påföljd för brott (punkten 1), ålagts förvandlingsstraff för böter (punkten 2), fått påföljdseftergift vid allvarlig psykisk störning (punkten 3), meddelats åtalsunderlåtelse (punkten 4) eller meddelats vissa kontaktförbud eller tillträdesförbud (punkten 5). Belastningsregistret innehåller även uppgifter om domar och beslut som har meddelats i utlandet. Bestämmelser om när uppgifter i belastningsregistret ska gallras finns i 16–18 §§ lagen om belastningsregister. Uppgifter ur belastningsregistret ska alltid gallras om den registrerade frikänns, beviljas resning, får avgörandet undanröjt eller upphävt eller avlider (16 §).

Uppgifter ur belastningsregistret ska vidare gallras när det har gått en viss tid (17 §). Denna tid är som huvudregel tio år efter domen eller beslutet. En sådan gallringsfrist gäller vid uppgifter om skyddstillsyn, villkorlig dom, ungdomsvård, överlämnande till missbruksvård, ungdomstjänst samt beslut om påföljdseftergift vid allvarlig psykisk störning, åtalsunderlåtelse, kontaktförbud och förbud enligt 3 kap. 5 § lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder. En sådan frist gäller även för uppgifter om fängelsestraff som ska anses verkställt genom tidigare frihetsberövande eller om den registrerade har befriats från fängelsestraff genom nåd. Är den registrerade under 18 år vid tidpunkten för brottet eller brotten ska uppgifterna i vissa fall i stället gallras fem respektive tre år efter domen eller beslutet.

Uppgifter om böter ska gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller ordningsboten. Uppgifter om fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter ska gallras tio år efter frigivningen. Motsvarande gallringsfrist för uppgifter om slutna ungdomsvård är tio år efter att påföljden verkställts och för uppgifter om överlämnande till rättspsykiatrisk vård tio år efter utskrivningen.

Gallringstiden påverkas om det görs nya anteckningar i registret. Om det görs anteckningar som avser annat än penningböter, före utgången av den tid då uppgifter ska gallras enligt 17 §, ska inte någon av uppgifterna gallras så länge någon av dem ska finnas kvar i registret (18 § första stycket). Den längsta tid som en uppgift finns kvar i belastningsregistret är 20 år efter domen eller beslutet. I fråga om uppgifter om fängelsestraff eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård gäller dock detta endast om det gått tio år från frigivningen respektive utskrivningen (18 § andra stycket jämfört med 17 § 1 och 7).

Lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn

Enligt lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn ska den som erbjuds en anställning i staten, en kommun, en region, ett företag eller en organisation, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn, på begäran av den som erbjuder anställningen visa upp ett utdrag ur belastningsregistret. Det kan handla om både personer som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med barn och personer som är ledare i olika ideella barnverksamheter. I de fall som lagen föreskriver ska en enskild ha rätt att få ett begränsat utdrag om sig själv ur belastningsregistret för att kunna visa upp för en arbets- eller uppdragsgivare.

Lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn trädde i kraft den 18 december 2013 (prop. 2012/13:194, bet. 2013/14:JuU8, rskr. 2013/14:36). I den proposition som låg till grund för lagen gjorde regeringen bedömningen att arbets- och uppdragsgivare inte bör vara skyldiga att kontrollera belastningsregistret. Regeringen ansåg inte heller att det bör vara förbjudet att anställa eller anlita personer som förekommer i belastningsregistret (s. 22).

Utredning om utökad registerkontroll i arbetslivet

I betänkandet Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökad författningsstöd (SOU 2019:19), som överlämnades till regeringen i april 2019, föreslås att det införs en möjlighet för de verksamheter inom vård och omsorg som utför insatser i hemmet åt äldre personer eller personer med funktionsnedsättning att kontrollera om personal som ska anställas för att utföra sådana insatser förekommer i belastningsregistret (s. 259). Betänkandet har remitterats och remisstiden gick ut den 20 september 2019. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med beredningen av lagen om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn behandlade utskottet motionsyrkanden dels om att det ska vara obligatoriskt för alla arbetsgivare att kontrollera arbetssökandes utdrag från belastningsregistret vid arbete med barn, dels om att det ska vara förbjudet för en arbetsgivare att låta personer som dömts för allvarlig sexualbrottslighet att arbeta med barn (bet. 2013/14:JuU8). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena och riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2013/14:36).

När det gällde om det ska vara obligatoriskt för arbetsgivare att kontrollera en arbetssökandes utdrag från belastningsregistret instämde utskottet i regeringens bedömning. Utskottet konstaterade således att det inom framför allt ideella verksamheter kan förekomma en stor mängd olika uppdrag som löper på både kortare och längre tid. Beroende på uppdragets art kan det i vissa fall framstå som uppenbart obehövt att begära ett registerutdrag. Att göra

samtliga arbets- och uppdragsgivare som berörs av de föreslagna bestämmelserna skyldiga att kontrollera belastningsregistret innan de anställer eller erbjuder någon ett uppdrag eller en praktiktjänstgöring skulle innebära en alltför stor administrativ börda. Vidare kommer det inte att finnas någon myndighet som utövar tillsyn över samtliga arbets- och uppdragsgivare som ges möjlighet att kontrollera utdrag ur belastningsregistret. Det finns därför inte heller någon som skulle kunna kontrollera att en skyldighet att utföra registerkontroll följs.

Utskottet har flera gånger därefter behandlat motionsyrkanden om registerkontroll.

Vid beredningen av motioner från allmänna motionstiden 2018/19 (bet. 2018/19:JuU14 s. 72 f.) behandlade och avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om att alla jobbsökande till samtliga yrken inom vilka man kontinuerligt arbetar med barn obligatoriskt ska kontrolleras i register för att se eventuella tidigare sexualbrottsbelastningar. Detsamma gällde ett motionsyrkande om att samtliga arbetssökande som har dömts för sexualbrott mot barn eller för allvarliga sexualbrott mot vuxna alltid ska nekas anställning i yrken inom vilka man kontinuerligt handskas med barn. Utskottet anförde att det vidhöll sin tidigare inställning från beredningen av regeringens förslag till lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:182).

Likalydande yrkanden avstyrktes vid förenklad beredning våren 2020 (bet. 2019/20:JuU29, rskr. 2019/20:233).

Våren 2021 vidhöll utskottet sin tidigare uppfattning och avstyrkte motionsyrkanden om att samtliga arbetssökande som har dömts för sexualbrott mot barn, inklusive barnpornografi, alltid ska nekas anställning i yrken där den huvudsakliga verksamheten riktas till barn. Utskottet var heller inte berett att ställa sig bakom yrkanden om att se över bestämmelserna så att brott som rör barnpornografi och grovt sexuellt utnyttjande av barn finns kvar i belastningsregistret under en betydligt längre tid än i dag och om att rätten för arbetsgivare att begära ett utdrag ur belastningsregistret ska gälla för samtliga yrkesgrupper som arbetar med barn, och avstyrkte dessa. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:345–346).

Våren 2022 behandlades ett yrkande om obligatorisk registerkontroll förenklat.

Våren 2023 behandlades ett yrkande om ett förbud mot att anställa sexualförbrytare inom yrken där målgruppen är barn, ett yrkande om att tiden som markeringar ligger kvar i belastningsregistret bör ses över och ett yrkande om att registerkontrollen ska utökas för anställda som arbetar med barn och unga. Utskottet avlog yrkandena och riksdagen följde utskottets förslag (prot. 2022/23:92).

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att ta något initiativ med anledning av det som anförs i motion 2023/24:1142 (M) yrkande 2 om att ett register över återfallsförbrytare i sexualbrott mot barn bör övervägas eller i motion 2023/24:1737 (C) där det efterfrågas en utredning av möjligheten till registerkontroll av personer som i sitt uppdrag har direkt och regelbunden kontakt med personer med intellektuell funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår 71 motionsyrkanden med olika förslag som har behandlats och avslagits tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkande 2022/23:JuU14. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av det nämnda betänkandet.

Reservationer

1. **Projekt Igor, punkt 1 (S)**

av Ardalan Shekarabi (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S) och Sanna Backeskog (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 66.

Ställningstagande

Vi anser att satsningarna på polisen och övriga rättsväsendet måste fortsätta. Polisen måste handlägga mäns våld mot kvinnor på samma sätt som alla andra allvarliga brott. Särskilt fokus ska sättas på gärningsmannen, även om brottsoffret självklart även fortsättningsvis ska få det stöd som behövs. Det arbetssätt som användes av t.ex. Stockholmspolisen i projekt Igor måste värnas och spridas till alla delar av landet.

2. **Förövaren ska flytta vid våld i hemmet, punkt 2 (C)**

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2484 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 42.

Ställningstagande

Vid våld i hemmet är frågan om att inte känna trygghet i sin bostadssituation en ytterligare aspekt av svårigheterna att lämna en farlig relation. Jag anser att utgångspunkten alltid måste vara att det är den som utsätter någon för våld, hot och trakasserier som ska flytta från den gemensamma bostaden. Det är därför förövaren, i fall när våld utövats i hemmet, som ska flyttas – exempelvis genom att vistelseförbud kan innefatta en hel kommun.

3. Förundersökningar, punkt 3 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:994 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Sedan 2019 pågår en långsiktig satsning inom Polismyndigheten för särskilt utsatta brottsoffer. Det handlar t.ex. om kompetenshöjande insatser och förbättrade möjligheter till tidig bevissäkring och om att anställa fler medarbetare. Jag anser att det pågående arbetet inom Polismyndigheten är mycket lovvärt och positivt. Det finns dock fortfarande ett genomgående problem inom hela rättskedjan när det gäller hanteringen av mäns våld mot kvinnor och barn. Det finns t.ex. genomgående brister från polisens upptagning av anmälan, eventuellt beslut om kontaktförbud för den våldsamma mannen, säkrande av teknisk bevisning och åklagarens utredning till tingsrättens dom.

Jag anser därför att det är dags att göra en bred och genomgripande översyn av hur polis och åklagare arbetar med förundersökningar i ärenden där kvinnor och barn utsatts för våld i nära relationer och/eller sexuella övergrepp liksom när barn bevittnat våld. Syftet med denna genomlysning bör vara att ta fram åtgärder för att komma till rätta med de brister som översynen visar på. Regeringen bör därför ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att göra en bred översyn av hur polis och åklagare bedriver förundersökningar i ärenden om mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och sexualbrott liksom när barn bevittnat våld, i syfte att sprida goda exempel, kommentera eventuella brister och föreslå förbättringar.

4. Ekonomiskt våld, punkt 4 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:685 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Ekonomiskt våld handlar om maktutövning och kontroll, och kan göra det svårt att lämna en relation. Det kan handla om att kontrollera hur den andra personen använder sin lön, att gömma undan gemensamma pengar eller att ta lån i partners namn och därmed skuldsätta henne. Det finns studier som visar att så många som 75 procent av dem som utsatts för fysiskt och psykiskt våld i hemmet också utsatts för ekonomiskt våld.

Många som lämnar en våldsam relation får ofta inte möjlighet att ta med sig sina tillhörigheter utan flyr med endast kläderna de har på sig för att undvika våld. Jag anser att det ska finnas möjlighet för en våldsutsatt att få fysiskt skydd för att kunna återvända till bostaden och hämta sina och eventuella barns tillhörigheter. Detta bör vara tydligare reglerat än det är i dag.

5. Digitalt våld som en del av våldsmönstret, punkt 5 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S) och Sanna Backeskog (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2377 av Inga-Lill Sjöblom m.fl. (S).

Ställningstagande

Digitalt våld är ett växande problem som behöver inkluderas tydligt inom ramen för arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Konsekvenserna av digitalt våld för utsatta kvinnor är omfattande och utgör ett allvarligt angrepp på kvinnors grundläggande rätt till frihet. I dag krävs det ofta fysiskt våld för att det ska bli en fällande dom, vilket innebär att det digitala våldet inte tillmäts tillräcklig vikt.

Det är viktigt att se över och uppdatera lagar och riktlinjer som rör kontakt- och närvaroförbud. Kontakt via sms, telefonsamtal, sociala medier eller andra digitala plattformar måste ses som allvarliga överträdelse av sådana förbud. Denna typ av digitalt våld måste leda till konsekvenser för våldsutövarna.

För att säkerställa kvinnors frihet och trygghet krävs inte bara uppdaterade lagar utan även utbildning och medvetenhet hos de aktörer som kommer i kontakt med kvinnor som utsatts för digitalt våld. Samhällsaktörer bör i högre grad begära fysiska möten vid misstanke om digitalt våld innan nya krediter

beviljas eller andra beslut som kan äventyra kvinnors säkerhet fattas. Bodelningslagar bör också ses över för att bättre skydda en partner som utsatts för våld i nära relationer. Skulder och kostnader som härrör från våld måste överföras till den våldsamma partnern vid en bodelning.

Vi anser sammanfattningsvis att lagstiftningen behöver ses över så att även digitalt våld kan identifieras som en del av våldsutövares våldsmönster.

6. Digital säkerhet för våldsutsatta kvinnor, punkt 6 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S) och Sanna Backeskog (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2375 av Inga-Lill Sjöblom m.fl. (S).

Ställningstagande

Digitaliseringens framsteg medför inte bara utmaningar för individers egna digitala säkerhet, utan även för institutioner som exempelvis socialtjänst, hälso- och sjukvård samt polis. Alltmer dokumentation och kommunikation sker digitalt och det kräver en förståelse för hur man säkerställer att dessa data hålls skyddade. Det handlar inte bara om att följa regler, utan också om att förhindra att känslig information läcker eller att någon obehörig får tillträde.

För att arbeta med digital kvinnofrid behövs åtgärder som involverar utbildning för alla som kommer i kontakt med våldsutsatta kvinnor, där it-säkerhet och hanteringen av mäns våld mot kvinnor kombineras. Genom att förena kunskapen om it-säkerhet och våld i nära relationer kan en tryggare digital miljö skapas för dem som behöver det mest. Dessutom behövs nationella riktlinjer liknande de som Norge och Tyskland har infört för att hantera digitalt våld mot kvinnor. Dessa riktlinjer har stärkt förmågan att bekämpa problemet på ett enhetligt sätt.

Det är dags att se över lagstiftningen för att öka den digitala säkerheten så att färre kvinnors uppgifter blir röjda.

7. Bedrägerier mot äldre, punkt 7 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:1224 av Martina Johansson (C) och
2023/24:2460 av Catarina Deremar (C).

Ställningstagande

För många äldre blir det allt svårare att ta in och tolka intryck och nya företeelser i sin omvärld. En äldre människa som kontaktas av någon som verkar trovärdig och på ett övertygande sätt ber om en tjänst har många gånger svårt att värja sig. Det gör äldre till en särskilt utsatt grupp som vissa kriminella systematiskt väljer att utnyttja, i synnerhet skickliga bedragare. I Sverige finns det ligor som systematiskt begår bedrägerier mot äldre. Dessa bedrägerier bedöms i dag vara av normalgraden och leder för tidigare ostraffade personer till villkorlig dom, detta oavsett om förövaren döms för att ha bedragit en eller ett dussintal äldre på samma sätt. Det är nämligen sällsynt att ett enskilt brottsoffer blir av med minst 240 000 kronor, vilket krävs för att brottet ska bedömas som grovt. Förutom blygsamma påföljder innebär dagens reglering att det inte går att använda ett effektivt hemligt tvångsmedel för att spåra den eller de personer som misstänks för dessa hänsynslösa brott mot äldre. Det är hög tid att ändra nuvarande bedrägeribestämmelser i brottsbalken så att brott mot äldre medför att brottet rubriceras som grovt.

Dessutom behöver åtgärder vidtas som syftar till att minimera risken för att äldre över huvud taget utsätts för bedrägerier. Viktiga organisationer som kan informera och ge tips och råd till våra äldre för att förebygga den typen av brott är pensionärsorganisationerna. De gör redan en stor insats på området, men det bör säkerställas att det sker kontinuerligt och att pensionärsorganisationerna har resurser att göra detta, gärna tillsammans med polisen.

8. Traumabehandling, punkt 16 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 82.

Ställningstagande

Hedersrelaterat våld och förtryck handlar om kontroll och begränsningar av en persons handlingsutrymme, rätt till sin kropp eller rätt att själv välja partner. Det kan t.ex. ta sig uttryck i barn- och tvångsäktenskap, könsstympning av flickor och kvinnor, fysiskt och psykiskt våld eller begränsningar i form av kontroll av socialt umgänge och klädval. Det kan också handla om att den utsatte inte får välja utbildning eller arbeta utanför hemmet eller att hens sociala medier kontrolleras. Det kan dessutom handla om försök att få en person att förändra, permanent dölja eller avstå från att leva i enlighet med sin sexuella läggning eller könsidentitet. Våldet och förtrycket utövas av ett kollektiv som ofta består av familjemedlemmar, släktingar eller andra medlemmar av en viss gemenskap.

Miljöpartiet vill ta krafttag mot det hedersrelaterade våldet och förtrycket och se insatser från många olika delar av samhället. En viktig insats är att regionerna, genom att bl.a. upprätta regionala handlingsplaner, förbättrar föräldraskapsstödet och tillgången till specialiserad traumabehandling och annan specialiserad vård för målgruppen.

9. Utfärdande av kontaktförbud, punkt 17 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S) och Sanna Backeskog (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 71 och
bifaller delvis motionerna
2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 13 och
2023/24:2588 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Under en lång följd av år har Socialdemokraterna steg för steg sett till att Sverige fått fler poliser, med bättre verktyg, och strängare straff. Polisen har bl.a. förstärkt arbetet mot mäns våld mot kvinnor med 350 nya utredare. I

regeringsställning skärpte vi straffen för flera sexualbrott, liksom för miss-handel, grov kvinnofridskränkning och överträdelse av kontaktförbud.

Kontaktförbud, alltså förbud mot att t.ex. skicka sms, närma sig kvinnan fysiskt eller befinna sig i närheten av kvinnans bostad eller arbetsplats, har stor betydelse för utsatta kvinnor. I regeringsställning tillsatte vi en utredning som ska utvärdera tillämpningen av lagen om kontaktförbud, ta ställning till om lagen är modernt och ändamålsenligt utformad och utreda om möjligheterna att meddela kontaktförbud bör utvidgas, bl.a. när det gäller det geografiska området. Vi vill också att det utvidgade kontaktförbudet ska kunna förenas med fotboja som en förstahandsåtgärd. Det är positivt att utredningen nu är klar och att det finns flera förslag som syftar till att ge skydd till kvinnor och barn som utsatts för våld och andra kränkningar i nära relationer. Det är viktigt att regeringen prioriterar betänkandet En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer (SOU 2024:13), så att de nya bestämmelserna kommer på plats så fort som möjligt.

10. Utfärdande av kontaktförbud, punkt 17 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 13 och

2023/24:2588 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 2 och

bifaller delvis motion

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 71.

Ställningstagande

Jag anser att ett automatiskt kontaktförbud bör utfärdas om en gärningsperson döms för ett allvarligt brott i nära relation. Vid en fällande dom för brott i nära relation bör även frågan om begränsning till geografiskt område när det gäller särskilt utvidgat kontaktförbud utredas. Det är positivt att den utredning (SOU 2024:13 En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer) som överlämnades till regeringen i februari 2024 har föreslagit en presumtion för kontaktförbud efter en fällande dom för exempelvis fridskränkingsbrott, olaga förföljelse eller allvarligare våldsbrott som riktats mot en närstående eller tidigare närstående person. Vidare föreslås att det ska vara möjligt att i större utsträckning än i dag utfärda kontaktförbud som omfattar stora geografiska områden, t.ex. en hel kommun. Jag anser att det är

viktigt att regeringen prioriterar betänkandet så att de nya bestämmelserna kommer på plats så fort som möjligt.

Ett annat problem är att en person som har skyddade personuppgifter eller skyddad folkbokföring eller lever gömd inte självständigt kan ansöka om utvidgat kontaktförbud. Den ovannämnda utredningen tar inte upp frågan. Detta bör därför vägas in i den fortsatta beredningen av förslagen.

11. Geografiskt område, punkt 18 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 114 och
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 71.

Ställningstagande

När offer för våld i nära relationer riskerar att utsättas för brott, förföljelse eller trakasserier på andra sätt kan en åklagare fatta beslut om ett kontaktförbud. Det finns olika typer av kontaktförbud. I dag kan ett s.k. särskilt utvidgat kontaktförbud beslutas, men först efter att ett tidigare utvidgat kontaktförbud har överträtts. Ett särskilt utvidgat kontaktförbud omfattar ett område kring skyddspersonens bostad, arbete eller andra ställen där skyddspersonen brukar vara. I lagen anges ingen geografisk begränsning, men det kan handla om ett kvarter eller en stadsdel. Dagens regelverk räcker dock inte till – skyddet för den våldsutsatte måste väga tyngre än friheten för förövaren. För att stärka våldsutsatta kvinnors trygghet och frihet måste ett kontaktförbud kunna gälla en hel kommun eller större geografiska områden än idag.

Det är positivt att den utredning (SOU 2024:13 En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer) som överlämnades till regeringen i februari 2024 har föreslagit att det ska vara möjligt att i större utsträckning än i dag utfärda kontaktförbud som omfattar stora geografiska områden, t.ex. en hel kommun. Jag anser att det är viktigt att regeringen prioriterar betänkandet så att de nya bestämmelserna kommer på plats så fort som möjligt.

12. Förbättrad samverkan, punkt 19 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S) och Sanna Backeskog (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 58.

Ställningstagande

Polismyndighetens verksamhet ska präglas av kvalitet, rättssäkerhet och effektivitet. För den som utsätts för brott är ofta polisen den första kontakten. Spetskompetens inom ett antal områden är nödvändig för att kunna klara upp brott. Vi ser därför med oro på att polisen nu avslutar riktade projekt mot brott i nära relationer, eftersom man vet att erfarenhet och särskild kompetens är avgörande för att rädda liv. Ett framgångsrikt brottspreventivt arbete kräver samverkan mellan flera olika aktörer, inte minst polisen.

13. Åtgärder mot hatbrott, punkt 20 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:18 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Hur polisen arbetar med hatbrott speglas i både handläggningen av och statistiken över hatbrottsanmälningar. Tidigare undersökningar visar att det finns regionala skillnader i polisens arbete mot hatbrott, t.ex. när det gäller rutiner för att identifiera hatbrott vid upptagning av polisanmälan. Detta bekräftar även Polismyndigheten själv. En övergripande kritik i polisens egen internrevision 2017 var att arbetet med att följa upp effekterna av polisens arbete mot hatbrott måste förbättras. Vidare visade polisens granskning att det finns behov av ytterligare kompetensförstärkande insatser eftersom medarbetarna generellt sett har bristande kunskap när det bl.a. gäller hatbrottsmotivet.

Regeringen bör därför ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram fördjupade kunskapsunderlag om samtliga hatbrottsgrunder, som homofobiska, transfobiska och antiziganistiska hatbrott. Syftet bör vara att förbättra kompetensen hos Polismyndigheten för att utreda och klara upp fler hatbrott.

14. Stärka Brottsoffermyndigheten som kunskapscentrum, punkt 21 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 145.

Ställningstagande

Trygghetsberedningen har i ett delbetänkande (SOU 2021:85 Väger till ett tryggare samhälle) lämnat en rad förslag om hur stödet till brottsoffer kan förstärkas och förbättras i Sverige. Jag anser att förslagen är bra och att de bör genomföras. Trygghetsberedningen föreslår bl.a. ett uppdrag till Brottsoffermyndigheten att förstärka sin roll som kunskapscentrum för brottsofferfrågor. Myndigheten föreslås få ett förstärkt uppdrag att systematiskt sammanställa och tillgängliggöra relevant kunskap på brottsofferområdet. I uppdraget bör enligt Trygghetsberedningen ingå att föreslå en modell för regelbunden uppföljning av vilket stöd och bemötande brottsutsatta får från myndigheter och andra aktörer i samhället. Jag anser att det är angeläget att utredningens förslag kommer på plats så fort som möjligt.

15. Polismyndighetens förmedling av uppgifter om brottsutsatta, punkt 23 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 150.

Ställningstagande

Trygghetsberedningen föreslår i ett delbetänkande (SOU 2021:85 Vågar till ett tryggare samhälle) att regeringen utreder förutsättningarna för Polismyndigheten att, med iakttagande av kraven på saklighet och opartiskhet, förmedla uppgifter om brottsutsatta. Syftet med att förmedla uppgifterna är att ge tillgång till stödinsatser. På så sätt ökas förutsättningarna för att fler brottsutsatta ska få situationsanpassad information om stöd. En sådan utredning bör även omfatta frågor om sekretess och skydd av personuppgifter vid digital förmedling av kontaktuppgifter. Jag anser att Trygghetsberedningens förslag om att tillsätta en utredning bör genomföras skyndsamt.

16. Brottsofferlag, punkt 24 (S, MP)

av Ardalan Shekarabi (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S), Rasmus Ling (MP) och Sanna Backeskog (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 78 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 139.

Ställningstagande

Att utsättas för brott är en kränkning som kan sätta djupa spår. Att brottsoffer får upprättelse är en av rättssystemets allra viktigaste uppgifter. Samhället behöver säkerställa att brottsoffer och deras anhöriga får tillgång till stöd och tydlig information. Då krävs det att alla aktörer som möter brottsoffer och vittnen har kunskap om brottsoffrens rättigheter och vilket skydd och stöd samhället kan erbjuda. I Sverige finns de regler som rör brottsoffer utspridda på många olika ställen, t.ex. i lagar, i olika typer av föreskrifter och allmänna råd. För den som blir utsatt för brott kan det därför vara svårt att få en överblick över vilka regler som gäller. Vi vill därför inrätta en samlad brottsofferlag där brottsoffrets behov står i centrum, så att det blir lättare för brottsoffer, anhöriga och yrkespersoner att förstå vilka rättigheter och möjligheter till stöd som finns.

17. Stärkt skydd till brottsoffer, punkt 25 (S)

av Ardalan Shekarabi (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S) och Sanna Backeskog (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 77 och
bifaller delvis motionerna
2023/24:1628 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 18 och
2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Polismyndigheten är ofta den första verksamhet som ett brottsoffer kommer i kontakt med och det är därför extra viktigt att den kontakten fungerar. Kommuner och regioner har ett stort ansvar för att med sina särskilda ansvarsområden och kompetenser se till att den som utsatts för brott får den hjälp och det stöd som behövs. De insatser som görs av ideella organisationer som Brottsofferjouren, tjej- och kvinnojourer och vittnesstödet hos domstolarna är mycket värdefulla och ska ges fortsatt stöd. Brottsoffermyndigheten ger, förutom stöd till ideella organisationer, även direkt information till brottsoffer och vittnen om deras rättigheter, bl.a. genom en lättillgänglig webbaserad brottsofferguide. Även detta arbete måste fortsätta och utvecklas. Ändamålsenliga regler om ersättning till brottsoffer är också viktigt för att stärka brottsoffers ställning och minska skadeverkningarna av brott. Vi anser att riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen om brottsoffers behov och stöd och tillkännage detta för regeringen.

18. Stärkt skydd till brottsoffer, punkt 25 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) yrkande 9 och
bifaller delvis motionerna

2023/24:1628 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 18 och
2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 77.

Ställningstagande

Mäns våld mot kvinnor är ett akut och brett samhällsproblem. Över 75 000 kvinnor utsätts för våld av en partner varje år och 200 000 barn beräknas leva med våld i sin vardag. Mellan 15 och 20 kvinnor mördas varje år av sin partner. Våldet måste få ett slut och samhället måste fullt ut stötta den som väljer att lämna en våldsamt relation. Samhället måste också på ett självklart sätt trygga de personer som riskerar att fara illa av en våldsverkare. För att de som polis-anmäler våld i nära relationer ska kunna känna sig trygga ska den som är utsatt och gör en anmälan få brottsofferstöd inom ett dygn från polisanmälan.

19. Stärkt skydd till sexualbrottsoffer, punkt 26 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 83.

Ställningstagande

För att förbättra samhällets stöd till personer som har utsatts för sexuellt våld, bör särskilda mottagningar inrättas för vuxna med eller utan beroende- eller missbruksproblematik som utsatts för sexuellt våld. På sådana mottagningar kan alla samhällets insatser för målgruppen samlas under ett och samma tak. I samband med att dessa mottagningar inrättas bör även brottsoffrens tillgång till adekvata traumabehandlingar ses över och vid behov utökas. Här behöver också forskningen om traumabehandlingar anpassade till olika målgruppers behov och problematik bland personer som har blivit utsatta för sexuellt våld, inklusive i människohandel för sexuella ändamål, prostitution och andra former av sexuell exploatering, förstärkas.

20. Barnahus, punkt 27 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:994 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

I dag finns barnahus på ett trettiotal platser i landet. Där samverkar polis, socialtjänst och hälso- och sjukvård m.fl. aktörer för att hjälpa barn som misstänks ha varit utsatta för brott. Barnahus är ett bra exempel på en trygg och barnvänlig miljö där barn som misstänks vara utsatta för övergrepp är i centrum för utredningsprocessen.

Riksdagen har tillkännagegett att regeringen ska ta fram en nationell plan för barnahusens verksamhet. Den förra regeringen gav därför en utredare i uppdrag att lämna förslag på en strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inkluderat hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen lämnade i januari 2023 betänkandet En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70) till regeringen. Utredningen bedömer sammanfattningsvis att det finns flera områden där det behövs förändringar och förbättringar. Förutom att alla barn i hela landet behöver ha tillgång till barnahus behöver de yrkesverksammas kunskapsnivå om våldsutsatthet och barnets rättigheter höjas. Vidare behöver de personer som förhör barn ha särskild kompetens och metoden för barnförhör bör utvecklas. Enligt utredningen behövs det också en förstärkt lagstiftning för att tydliggöra de samverkande parternas ansvar, och även riktlinjerna som styr barnahus behöver vidareutvecklas. Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att ta fram nationella riktlinjer för barnahus i hela landet.

21. Spridning av barnpornografi, punkt 29 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:591 av Johanna Rantsi (M) och
2023/24:2590 av Helena Vilhelmsson (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Barn som utsätts för sexuella övergrepp på nätet påverkas lika allvarligt som barn som utsätts av en fysiskt närvarande förövare. De barn som mår allra

sämst är de som vet om att övergreppet dokumenterats och att förövaren kan ha spridit bilderna.

Att använda tillgänglig teknik för att upptäcka konsumtion av sexuellt övergreppsmaterial är ett sätt för offentlig verksamhet att bidra till att fler utsatta barn får hjälp och det stora mörkertalet minskas. Det finns ett antal offentliga verksamheter som arbetar med spårning av barnpornografibrott, men samhället behöver öka takten för att hindra brott mot barn på nätet. Att säkra datorer i all offentlig verksamhet borde vara ett självklart steg. Verktyg för att identifiera, upptäcka och hindra spridning av pornografiskt material på nätet måste införas i alla offentliga datorer. Att hänvisa till Utredningen om skydd, stöd och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi (SOU 2023:98) räcker inte. Utredningen tar inte primärt sikte på att förhindra brott, och därför måste de tekniska lösningar som finns införas omgående för att minimera att fler barn, unga och vuxna drabbas.

22. Registerutdrag, punkt 31 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1737 av Christofer Bergenblock och Anne-Li Sjölund (båda C).

Ställningstagande

Föreningarna har rätt att begära att få se ett utdrag ur belastningsregistret för den som vill vara ledare i en verksamhet där man kommer i direkt kontakt med barn. Förutsättningarna för att göra sådana utdrag regleras i lagen om belastningsregister och tillåter registerkontroll av personer som ska arbeta med barn. En brist i den nuvarande lagstiftningen är att den inte omfattar personer med intellektuell funktionsnedsättning. Många som har den formen av funktionsnedsättning kan även i vuxen ålder ha svårt att kommunicera och interagera med andra människor, vilket ökar risken för att bli utnyttjad eller utsatt för övergrepp. Det här är en lucka i nuvarande lagstiftning som behöver täppas till för att skapa så trygga miljöer som möjligt även för vuxna personer med intellektuell funktionsnedsättning. Av den anledningen bör det utredas hur lagen om belastningsregister kan utökas till att omfatta möjligheten till registerutdrag även för personer i verksamheter som riktar sig mot personer med intellektuell funktionsnedsättning, oberoende av deltagarnas ålder.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:11 av Nima Gholam Ali Pour (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa möjlighet till brottsofferutsagor under huvudförhandlingar som gäller barnpornografibrott för att styrka kränkningens allvar och brottslighetens konsekvenser för barn som förekommer i övergreppsmaterial, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:18 av Gudrun Nordborg m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram fördjupade kunskapsunderlag om samtliga hatbrottsgrunder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:212 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en statlig utredning med uppdrag att ta fram förslag på hur alla barns tillgång till barnahus av god kvalitet kan säkerställas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:289 av Robert Hannah (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett förbud av utomrättsliga kvinnoförnedrande eller hedersrelaterade rättegångar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga pojkers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:407 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de åtgärder som behövs för att en verklig nolltolerans mot officiella och inofficiella barnåktenskap ska bli verklighet särskilt bör övervägas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:591 av Johanna Rantsi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmanra införandet av detektionsverktyg mot barnpornografi i offentlig verksamhets it-miljöer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:600 av Johanna Rantsi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av hymenplastik, också kallat oskuldoperationer, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som beställer oskuldskontroller eller oskuldoperationer ska kunna dömas, för att stävja utbredningen av hedersrelaterat våld och förtryck, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:640 av Johanna Rantsi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka registerkontrollen för anställda som arbetar med barn och unga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:685 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en våldsutsatt ska kunna få fysiskt skydd för att återvända till sin bostad och hämta sina och barnens tillhörigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:750 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillåta innehav och användning av pepparsprej och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:765 av Camilla Brunsberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att oskuldoperationer och oskuldskontroller ska förbjudas och kriminaliseras och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:884 av Markus Wiechel (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya utredningar av hedersrelaterad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hårda straff för hedersrelaterat våld och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett straffrättsligt ansvar för vårdnadshavare som inte förhindrar könsstympning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:965 av Camilla Brunsberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att oskuldsoperationer och oskuldskontroller ska förbjudas och kriminaliseras och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:994 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en ny kvinnofridskommission med uppdrag att utifrån ett helhetsgrepp föreslå åtgärder för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att göra en bred översyn av hur polis och åklagare bedriver förundersökningar i ärenden om mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och sexualbrott liksom när barn bevittnat våld, i syfte att sprida goda exempel, kommentera eventuella brister och föreslå förbättringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att ta fram nationella riktlinjer för barnahus i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheten att samla specialistkompetens på särskilda stödcenter för vuxna som utsatts för sexualbrott och våld i nära relationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn av livsvillkoren för de kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter i syfte att förbättra deras situation och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en utveckling av lokala trygghetsteam i syfte att stärka skyddet för kvinnor och barn som utsatts för mäns våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en utveckling av ett ”Sluta slå”-program baserat på Intimate Partner Violence Prevention (IPVI) i syfte att skydda utsatta kvinnor och barn mot våldsamma män och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att organisera arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål i nära samarbete med socialtjänst och ideella organisationer på området och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att se över polisens samarbete med regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel i samtliga polisregioner och ta fram en handlingsplan för att stärka samarbetet i syfte att ge utsatta personer skydd och stöd och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att särskilt söka efter unga människor som riskerar att utnyttjas i prostitution via sajter på nätet eller appar genom s.k. sugardejting i syfte att förmedla en direkt kontakt till socialtjänsten för att de utsatta ska få hjälp och stöd att lämna prostitutionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1010 av Lawen Redar och Daniel Vencu Velasquez Castro (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera omvändelseförsök och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1058 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera oskuldskontroller, oskuldsoperationer och oskuldsintyg samt underlåtenhet att avslöja äktenskaps tvång och barnäktenskapsbrott och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1135 av Oliver Rosengren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att etablera ett forskningsinstitut med utvärderingsuppdrag för nationella och lokala trygghetsinsatser och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1142 av Boriana Åberg (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ett register över återfallsförbrytare i sexualbrott mot barn upprättas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1212 av Alireza Akhondi (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör bli obligatoriskt för plattformar att upptäcka, anmäla och ta ned övergreppsmaterial med barn från nätet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas kontaktsamordnare hos polisen som stöd för barn som har utsatts för sexualbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas möjlighet till brottsofferutsagor under huvudförhandlingar som gäller barnpornografibrott för att styrka kränkningens allvar och brottslighetens konsekvenser för barn som förekommer i övergreppsmaterial, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1224 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bedrägerier mot äldre ska rubriceras som grova brott och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1238 av Stina Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning för krafttag mot näthat och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1278 av Noria Manouchi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om människohandel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1396 av Ann-Sofie Alm (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att myndigheter och rättsväsende får de befogenheter de behöver för att kunna säkra bevis mot brottsutövare inom hederskulturen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klagöra om begränsningar i flickors val av klädsel är ett uttryck för brott som sorterar under hederskulturens brott och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klagöra vilka befogenheter svenska myndigheter behöver för att förhindra att svenska skattepengar finansierar brott mot mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avskaffa preskriptionstiden helt för hedersbrott och brott med hedersmotiv och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1628 av Niels Paarup-Petersen (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1737 av Christofer Bergenblock och Anne-Li Sjölund (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda att införa möjlighet till registerkontroll av personer som i sitt uppdrag har direkt och regelbunden kontakt med personer med intellektuell funktionsnedsättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:1754 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra vapenlagen (1996:67) i enlighet med vad som anförs i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2014 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för en skärpt lagstiftning mot hat, hot och kränkningar på nätet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2073 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga tillsättandet av en haverikommission vid varje fall av dödligt våld och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta behovet av att öka kunskapen om vad som juridiskt räknas som brott och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2199 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ta fram en handlingsplan för hur man ska bekämpa den olagliga arbetskraften och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att studera hur andra länder i EU har löst problem med olaglig arbetskraft och vad man vidtagit för åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2223 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för brottsskadeersättning så att brottsofferperspektivet betonas och att utreda om den av domstol fastställda ersättningen kan betalas ut genom Brottsoffermyndigheten utan att brottsoffret själv måste agera, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2375 av Inga-Lill Sjöblom m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen för att öka digital kvinnofrid och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2377 av Inga-Lill Sjöblom m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen så att även digitalt våld kan identifieras som en del av våldsutövares våldsmönster och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2413 av Mauricio Rojas m.fl. (L):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs ett nytt straffrättsligt förbud mot kvinnoförnedrande moralpoliser samt utomrättsliga rättegångar och avtal såsom brudgåva och förmyndare för kvinnor för att godkänna skilsmässor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2460 av Catarina Deremar (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förhindra bedrägerier mot äldre och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2484 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta ett större ansvar för indrivning av kränkingsersättning och skadeståndsansättning till brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt inrätta en brottsofferportal för brottsoffer för id-kapningar eller bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett s.k. barnfridskränkingsbrott för återkommande vålds- och fridskränkningar av ett närstående barn och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att under vissa förutsättningar ge särskilda företrädare för barn befogenhet att fatta beslut om vård- och stödsatser och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt säkerställa att tillgången till barnahus omfattar unga brottsoffer i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av den sammanlagda tiden för utredning och

- brottmålsprocess i barnärenden, inklusive effektiv uppföljning av att tidsfristerna inte överskrids, och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över vad som kan göras för att stoppa de digitala bordellerna och tillkännager detta för regeringen.
  42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara förövaren, i fall då våld skett i hemmet, som ska flyttas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2490 av Malin Björk m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra brottsofferjourernas kapacitet att stötta utsatta journalister och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2499 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottsutredningar av våld i nära relation och sexualbrott kräver specialistkompetens och att det bör finnas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som i sin yrkesroll ofta kommer i kontakt med offer för våld i nära relation ska ha kunskap inom ämnet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga varför de som fallit offer för våld i nära relation och som haft kontakt med myndigheter före mordet har fallit igenom samhällets skydds nät och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att när en anmälan görs om brott i nära relation ska den som är utsatt få brottsofferstöd inom ett dygn från polisanmälan och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att automatiskt kontaktförbud bör införas vid fällande dom för brott i nära relation samt om att utreda begränsning till geografiskt område när det gäller särskilt utvidgat kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur det brottsförebyggande arbetet kan förstärkas i fråga om vård och behandling av personer som dömts för sexualbrott och våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den nationella hjälplinjen som erbjuder stöd till personer som upplever sig ha ett problembeteende kopplat till sin sexualitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur digitala bordeller som vänder sig till den svenska marknaden kan stoppas, oavsett var sajten är registrerad, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2588 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor med skyddad identitet självständigt ska kunna ansöka om kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2590 av Helena Vilhelmsson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att programvara bör användas som säkerställer att material som polis klassificerat som sexuellt övergrepp på barn inte kan hanteras, spridas eller laddas ned obemärkt på enheter i offentliga verksamheters it-miljö, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verksamheter inom stat, regioner och kommuner bör se över rutiner för att hantera barnpornografibrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att programvara snarast bör upphandlas och installeras i all offentlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barns rätt till kompetenta barnförhållare och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barns rätt och att fastställda utredningstider bör efterlevas och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut kontroll-, stöd- och övervakningsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flickor som såväl brottsoffer som gärningspersoner och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnahus och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvinnor som tvingas gömma sig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om äldre kvinnor som utsätts för våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot oskuldskontroller, oskuldsoperationer och oskuldsintyg och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot omvändelseterapi och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett program för att män ska sluta slå och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera arbetssättet som t.ex. används i polisens projekt Igor i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lex Lotta och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brottsoffers behov och stöd och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en särskild brottsofferlag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2664 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det enklare att utreda hat och hot på nätet och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den straffrättsliga lagstiftningen i högre utsträckning behöver inkludera sexuella kränkningar och övergrepp på internet och sugardejtingplattformar och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rättigheterna för personer utsatta för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som utsätts för sexköp eller kommersiell sexuell exploatering ska betraktas som brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottsoffer i ärenden där förövaren är under 15 år ska få ett bättre juridiskt stöd under processen och tillkännager detta för regeringen.
100. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera oskuldskontroller, utfärdande av oskuldsintyg och omvändelseförsök och tillkännager detta för regeringen.
108. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka tillgången till utbildningsinsatser och kompetenshöjande insatser inom psykiskt våld och tillkännager detta för regeringen.

114. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontaktförbud ska kunna gälla ett större geografiskt område och tillkännager detta för regeringen.
119. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram och genomföra utbildningsinsatser för verksamma jurister på domstolarna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontaktförbud ska kunna gälla större geografiska områden än i dag och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inte ska vara möjligt att köpa samtycke till sex och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den straffrättsliga lagstiftningen i högre utsträckning ska inkludera sexuella kränkningar och övergrepp på internet och sugardejtningsplattformar och tillkännager detta för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som utsätts för sexköp eller kommersiell sexuell exploatering ska betraktas som brottsoffer och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över brottsoffrens tillgång till adekvata traumabehandlingar och tillkännager detta för regeringen.
95. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera oskuldskontroller, oskuldssingrepp, utfärdande av oskuldssintyg och omvändelseförsök och tillkännager detta för regeringen.
139. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en brottsofferlag och tillkännager detta för regeringen.
143. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett utökat skadeståndsansvar för staten och tillkännager detta för regeringen.
145. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Brottsoffermyndigheten i uppdrag att förstärka sin roll som kunskapscentrum för brottsofferfrågor och tillkännager detta för regeringen.
146. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av en brottsofferombudsman och tillkännager detta för regeringen.
150. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för Polismyndigheten att förmedla uppgifter om brottsutsatta och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
32. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:11	Nima Gholam Ali Pour (SD)	
2023/24:212	Ulrika Westerlund m.fl. (MP)	
2023/24:289	Robert Hannah (L)	1 och 2
2023/24:407	Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)	39
2023/24:600	Johanna Rantsi (M)	1 och 3
2023/24:640	Johanna Rantsi (M)	
2023/24:750	Jan Ericson (M)	
2023/24:765	Camilla Brunsberg (M)	
2023/24:965	Camilla Brunsberg (M)	
2023/24:994	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	1, 5, 6, 8–11 och 13
2023/24:1010	Lawen Redar och Daniel Vencu Velasquez Castro (båda S)	
2023/24:1058	Lawen Redar (S)	
2023/24:1212	Alireza Akhondi (C)	3–5
2023/24:1238	Stina Larsson (C)	
2023/24:1754	Michael Rubbestad (SD)	
2023/24:2014	Magnus Manhammar (S)	
2023/24:2073	Michael Rubbestad m.fl. (SD)	3 och 7
2023/24:2199	Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M)	2 och 4
2023/24:2223	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2023/24:2484	Ulrika Liljeberg m.fl. (C)	21, 23–27 och 36
2023/24:2490	Malin Björk m.fl. (C)	23
2023/24:2499	Helena Vilhelmsson m.fl. (C)	6–8, 19, 20 och 22
2023/24:2590	Helena Vilhelmsson (C)	2 och 3
2023/24:2640	Ardalan Shekarabi m.fl. (S)	17, 18, 50, 53, 57, 59, 61, 62, 65 och 74

2023/24:2664	Janine Alm Ericson m.fl. (MP)	80, 82, 84, 88, 100, 108 och 119
2023/24:2669	Märta Stenevi m.fl. (MP)	73, 78, 80, 95, 143 och 146